

Raport de cercetare

*Evaluarea impactului intervențiilor derulate
în anul III al proiectului*

„Start în educație”



Raport de cercetare

Evaluarea impactului intervențiilor derulate în anul III al proiectului „Start în educație”

Cercetarea de față a fost realizată în cadrul proiectului „Start în educație”, derulat de Fundația World Vision România și Fundația OMV Petrom. Studiul a fost realizat în parteneriat cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj Napoca, cu sprijinul studenților practicanți, sub coordonarea cadrelor didactice:

Lector universitar doctor, Oana Maria Mateescu

Lector universitar doctor, Andrada Tobias

Cadru didactic asociat, Dr. Alina Bărbuță

Studiul este realizat de echipa de cercetare din cadrul Fundației World Vision România formată din psiholog Claudia Drăgulin, psihopedagog Ilona Chiriac și sociolog Mihaela Lucia Ispas-Pascaru-Pag.

Colectarea datelor a fost realizată cu sprijinul grădinițelor partenere și al echipelor din teren sub îndrumarea coordonatorilor regionali Magda Cămănar (regiunea Nord-Est), Romana Chioreanu (regiunea Nord-Vest), Geta Ungureanu (regiunea Sud) și Denisa Pomană (regiunea Centru) și Natalia Porubin (regiunea Sud-Est).

Mulțumim tuturor educatorilor, directorilor unităților de învățământ și reprezentanților inspectoratelor școlare pentru sprijinul deosebit în derularea proiectului și în colectarea datelor, precum și părinților care au dorit să se implice, arătând deschidere spre o educație timpurie de calitate.

CUPRINS

1. Rezumat	3
2. Metodologie	10
3. Accesul preșcolarilor la resurse educaționale în grădinițe și în familie	12
3.1. Evaluarea rezultatelor kitului educațional „ABC grădi”, adresat unui număr de 1.500 de grădinițe	12
3.2. Evaluarea rezultatelor privind kiturile educaționale „Ghiozdănel cu viitor” pentru 60.000 de copii, cu vârste între 3-6 ani	23
4. Evaluarea rezultatelor privind „Școala Părinților” pentru peste 10.900 părinți ai preșcolarilor	27
5. Evaluarea rezultatelor cursului „Bune practici în educația parentală” pentru peste 2.900 de educatori	33
6. Evaluarea rezultatelor privind „Rețeaua educatorilor”	37
7. Rezultate pe termen mediu și lung	40
8. Concluzii și recomandări	42

Rezumat

„Start în educație” este cel mai mare proiect dedicat educației timpurii din România, aflat acum la începutul celui de-al patrulea an de implementare. În primii trei ani, proiectul a ajuns, anual, în peste 1.500 de comunități vulnerabile, majoritatea din mediul rural, acoperind toate județele țării.

Bazat pe o abordare ecosistemică a educației timpurii, proiectul urmărește să faciliteze accesul preșcolarilor la resurse educaționale relevante pentru această etapă a vieții, atât în cadrul educației formale, cât și în mediul familial, consolidând în același timp relația dintre familie și grădiniță.

Prezentul raport reunește studiile derulate în al treilea an de implementare al proiectului, având ca obiectiv evaluarea rezultatelor intervențiilor și sprijinirea procesului de îmbunătățire continuă. Raportul oferă, totodată, o imagine detaliată asupra nevoilor identificate în comunitățile de implementare, analizate din perspectiva părinților și a actorilor educaționali.

Cercetarea de evaluare a impactului reprezintă un studiu anual, ajuns deja la cea de-a treia ediție, completând analizele realizate în primii ani de implementare a proiectului¹². În fiecare an, aceste studii formulează concluzii privind rezultatele intervențiilor, recomandări pentru îmbunătățirea acestora și evidențiază posibile direcții de acțiune necesare pentru sprijinirea dezvoltării educației timpurii în mediile defavorizate.

Ce au însemnat primii trei ani de implementare „Start în educație”?

180.000 de preșcolari și 3.000 de grădinițe au primit resurse educaționale

- Dotarea a 3.000 de grădinițe din comunități defavorizate cu materiale educaționale cuprinse în pachetul „ABC Grădi”
- Distribuirea de kituri educaționale pentru copiii din comunități defavorizate – 180.000 de copii preșcolari au primit câte un kit „[Ghiozdănel cu viitor](#)” (un pachet adaptat vârstei ce conține materiale educaționale și de joacă pentru dezvoltarea abilităților cognitive și motrice specifice vârstei).

35.604 de părinți implicați în Școala Părinților

- Furnizarea programului și a [ghidurilor de educație parentală](#) adresate părinților din medii defavorizate – 35.604 de părinți au participat la atelierile „Școala Părinților”, derulate de experții proiectului.

1 <https://worldvision.ro/wp-content/uploads/2023/09/Raport-analiza-Start-in-educatie.pdf>

2 https://worldvision.ro/wp-content/uploads/2024/09/Raport-analiza-Start-in-educatie_2024_-1.pdf

6.400 de educatori formați pentru consolidarea parteneriatului grădiniță-familie

- Furnizarea programului de formare pentru educatori – peste 6.400 de educatori participanți la cursul de formare „Bune practici în educația parentală”. În urma participării la programul de formare profesională continuă, educatorii au furnizat sesiuni de educație parentală pentru peste **14.400 de părinți**. Începând cu anul III, cursul destinat educato- rilor este acreditat de Ministerul Educației. Educatorilor participanți li s-a acordat, după absolvire, un set de materiale didactice compus din: jocuri și planșe educaționale, joc dezvoltare socio-emoțională, Ghidul pentru părinți.
- Începând cu cel de al treilea an de implementare, 200 de educatori au avut posibilitatea de a pune bazele Rețelei educatorilor, un cadru pentru formarea profesională continuă a educatorilor, schimbul de bune practici și implicare comunitară. Educatorii din Rețea, în urma cursului de „Bune practici în educația parentală” și a unui program de mentorat, au demarat acțiuni educaționale complexe pentru părinți, incluzând sesiuni de educație parentală, ateliere de lectură și activități creative ce aduc părinții și preșcolarii împreună în cadrul grădiniței. Educatorii au primit un set de materiale de lucru, constând în: Ghiduri de educație parentală, anexa Hai la joacă cu copilul tău, 23 de cărți și materiale de lucru pentru organizarea atelierelor creative. Educatorii din cadrul rețelei au furnizat programul de educație parentală, până la data evaluării, către **2.484 părinți**.

„Start în educație”: O abordare ecosistemică a educației timpurii

Preșcolar: dezvoltarea integrată a competențelor cheie

Acces la resurse educaționale

ABC Grădi

01

Sprijină participarea activă a preșcolarilor la grădiniță, stimulează curiozitatea și dezvoltarea acestora

02

Ghiozdănel cu viitor

Materiale educaționale pentru acasă, ce facilitează continuitatea procesului de învățare

Consolidarea parteneriatului familie-grădiniță

Formarea educatorilor

03

Pregătim educatorii să sprijine părinții în educația timpurie a copiilor

04

Școala Părinților

Transformă părinții în parteneri activi în educația timpurie

Sustenabilitate: Rețeaua educatorilor

05

Sprijinim accesul educatorilor la mentorat și schimb de bune practici și încurajăm diseminarea informației în comunitate

Dotarea grădinițelor cu resurse educaționale, formarea cadrelor didactice prin programe de educație parentală, sprijinirea familiilor prin sesiunile „Școala Părinților” și furnizarea de materiale adaptate dezvoltării timpurii, configurează un cadru educațional integrat. Acest cadru promovează dezvoltarea holistică a copilului preșcolar, abordând simultan dimensiunile cognitive, socio-emoționale, de comunicare și motrice. O educație timpurie de calitate consolidează premisele succesului educațional ulterior. Sustenabilitatea intervențiilor reprezintă o condiție esențială pentru menținerea calității procesului educațional, iar „Rețeaua Educatorilor” din cadrul proiectului „Start în educație” constituie un mecanism strategic de consolidare și transfer al bunelor practici.

Care sunt principalele rezultate ale intervenției derulate în anul III de implementare?

Evaluarea rezultatelor kitului educațional „ABC Grădi”, adresat unui număr de 1.500 de grădinițe

Contextul intervenției

- 1.500 de grădinițe defavorizate au primit kitul educațional „ABC Grădi”.
- 44.6% dintre grădinițe nu au mai fost dotate de peste 5 ani, iar 15% nu au fost dotate niciodată (materialele fiind aduse de părinți). Situația din 2025 arată o deteriorare față de 2024 (mai multe grădinițe fără dotări recente).
- În 47.2% dintre grădinițe, reprezentanții educaționali estimează că peste 30% dintre copii provin din medii vulnerabile.
- Doar în 34% dintre grădinițe, copiii înscriși frecventează în mod consecvent grădinița. 16% dintre grădinițe au rate foarte scăzute de frecventare (50–70% sau sub 50%). Conform răspunsurilor educatorilor, în aceste grădinițe se regăsesc preponderent copii ce provin din medii vulnerabile.

Utilizarea kitului „ABC Grădi”

- Materialele au fost folosite foarte frecvent, toate produsele fiind integrate de educatori în activități. Cele mai utilizate produse: setul de construcție (99%), setul de motricitate (98,6%), tabla cu litere magnetice (96,1%).
- Materialele au sprijinit activități variate: jocuri motrice, construcții, activități de literaie, arte, cunoașterea mediului. Educatorii au folosit kitul și în activități non-formale (Săptămâna Verde, Ziua Copilului, concursuri).

Impactul „ABC Grădi” asupra copiilor

- 99% dintre educatori consideră că materialele au sprijinit semnificativ dezvoltarea copiilor.

- Progrese observate de educatori în:
 - dezvoltare motrică și coordonare (peste 97%),
 - comportamente sociale și cooperare (97,2%),
 - creativitate și imaginație (97,6%),
 - limbaj și literație (95,7%, dar doar 86,5% la formarea de cuvinte),
 - achiziții cognitive (97,2%).
- 93,8% dintre educatori consideră că kitul a crescut participarea la grădiniță, stimulând interesul și motivația preșcolarilor de a se implica în activități.

Studiu exploratoriu comparativ (lot preșcolari grădinițe beneficiare „ABC Grădi” vs. lot control, 6 grădinițe, 54 de copii)

- Copiii din grădinițele care au beneficiat de kitul „ABC Grădi” au arătat progrese mai mari la dezvoltarea motrică (91,7% ating nivel optim vs. 59,1% în grupul de control).
- Tendințe pozitive și în dezvoltarea cognitivă, socio-emoțională, limbaj și autonomie, deși unele rezultate nu sunt semnificative statistic din cauza eșantionului mic.
- Frecvența participării copiilor în diferite activități educaționale la grupă este semnificativ mai ridicată în cazul grădinițelor care au beneficiat de „ABC Grădi”(70,4% iau parte la toate activitățile vs. 48,1% în lotul de control).
- Frecvența activităților precum: Jocurile de mișcare, activitățile liber-alese, cele cu suport vizual și cele de dezvoltare personală au cea mai mare contribuție la progresul copiilor.
- Astfel, în cazul preșcolarilor din grădinițele beneficiare „ABC Grădi” observăm un progres semnificativ mai ridicat, în mod deosebit privind dezvoltarea motrică și psiho-motrică (91,7% dintre copiii din program au atins nivelul optim între cele două momente de evaluare, fără stagnări, comparativ cu 59,1% dintre preșcolarii din grădinițele care nu au beneficiat de „ABC Grădi”, unde stagnarea este de 36,4%). Acest rezultat poate fi înțeles prin impactul pe care materialele educaționale îl au asupra frecvenței cu care sunt implicați preșcolarii în activități cheie pentru dezvoltarea globală, precum: jocuri de mișcare, activități liber-alese, activități cu suport vizual și activități pentru dezvoltare personală.

Evaluarea rezultatelor privind kiturile educaționale „Ghiozdănel cu viitor” pentru 60.000 de copii, cu vârste între 3-6 ani

Utilizarea produselor din kitul „Ghiozdănel cu viitor”

- Conform răspunsurilor părinților, toate componentele au fost folosite constant. Cele mai utilizate:
 - plastilină (93,7%), creioane colorate (94,6%), acuarele și bloc de desen (91,5%), puzzle (85,2%), joc „aruncă și prinde” (81,1%).

- cartea de povești (84,1%) și caietele de lucru (81%) sprijină dezvoltarea cognitivă și lingvistică.
- Gradul de utilizare este similar cu anul anterior, ceea ce confirmă relevanța și atractivitatea kitului.

Implicarea părinților în activități educaționale alături de copii

- Prin intermediul materialelor educaționale din kitul „Ghiozdănel cu viitor”, părinții au participat activ alături de copii la:
 - citit povești (90%), pictură/desen (90%), puzzle (89,2%), caiete de lucru (85,3%), modelat plastilină (84,5%), activități matematice cu ajutorul socotitoarei (81,6%).
- Stimularea activităților educaționale și de joacă părinte-copil este cu atât mai importantă, cu cât studiul exploratoriu relevă faptul că timpul petrecut de părinte cu copilul este semnificativ asociat cu progresul la comunicare și limbaj, dar și la dezvoltarea cognitivă.
- Produsele au facilitat cooperarea părinte-copil și educația timpurie în familie.
- Mulți părinți nu și-ar fi permis să achiziționeze materialele (72% nu și-ar fi permis să achiziționeze toate produsele; 20% nici măcar parțial).

Evaluarea rezultatelor privind „Școala Părinților” pentru peste 10.900 părinți ai preșcolarilor

Percepția părinților asupra utilității programului „Școala Părinților”

- 99% dintre părinți apreciază pozitiv utilitatea informațiilor, 84% le consideră foarte utile.
- 38% afirmă că majoritatea informațiilor au fost noi, iar 55% au descoperit lucruri noi chiar dacă știau o parte din teme.
- 88% consideră că relația cu copilul se va îmbunătăți în urma participării.

Creșterea nivelului de cunoștințe

- Peste 90% dintre părinți declară că au dobândit mai multe informații despre:
 - educația parentală pozitivă,
 - obligațiile și responsabilitățile față de copil,
 - drepturile copilului,
 - dezvoltarea mentală, emoțională și fizică a copilului,
 - nutriția sănătoasă.
- 60% dintre părinți recunosc toate situațiile de abuz asupra copilului, iar 61% recunosc majoritatea efectelor abuzului.

Schimbări în comportamente și relația părinte-copil

- 93% sunt mai conștienți și respectă mai mult drepturile copilului.
- 90% petrec mai mult timp cu copiii în activități educative și de joacă.
- 91.9% gestionează mai bine emoțiile și comportamentele dificile ale copilului.
- 86.7% observă reducerea comportamentelor nedorite ale copilului.

Percepția educatorilor

- 84% dintre educatori consideră că „Școala Părinților” îmbunătățește implicarea părinților, relația părinte-copil și participarea copiilor la grădiniță.

Evaluarea rezultatelor cursului „Bune practici în educația parentală” pentru peste 2.900 de educatori

Contextul participării la cursul „Bune practici în educația parentală”

- 47% dintre educatori nu au urmat niciun program de formare în ultimii 2 ani.
- Doar 4,3% dintre cei care au făcut formare recentă au participat la cursuri de educație parentală/parteneriat școală-familie.

Evaluarea cursului „Bune practici în educația parentală”

- 94% dintre participanți apreciază importanța temelor, utilitatea practică, calitatea informațiilor, metodele de predare și prestația formatorului.

Disponibilitatea de aplicare a informațiilor

- Peste 80% dintre educatori declară că vor aplica în foarte mare măsură: colaborarea și comunicarea familie-grădiniță, educația parentală pozitivă, drepturile și protecția copilului, exemple practice de lucru cu părinții.
- 98% afirmă că au dobândit competențe de organizare a „Școlii Părinților”.

Rezultate rețeaua educatorilor

- 95% sunt foarte mulțumiți de informații și materialele suport (cărți educative, resurse practice, argilă pentru modelaj etc.).
- Ca urmare a programului de formare profesională și mentorat, educatorii au pus în aplicare competențele dobândite: 95% dintre educatori au organizat ateliere de educație parentală, 93% ateliere de lectură și 90% ateliere creative.

Concluzii

Rezultatele studiilor derulate evidențiază importanța strategică a proiectului „Start în educație” în comunitățile vulnerabile, reușind să ofere acces la resurse educaționale pentru un număr ridicat de copii preșcolari atât în grădiniță, cât și în mediul familial. Prin intermediul kiturilor educaționale „ABC Grădi” și „Ghiozdănel cu viitor” intervenția a avut impact asupra calității experienței educaționale timpurii, stimulând participarea copiilor la activitățile din grădiniță și consolidând continuitatea învățării acasă. Utilizarea intensă a materialelor în grădinițe, în activități didactice inovative, a generat progrese vizibile în dezvoltarea motrică, cognitivă, socio-emoțională și lingvistică a copiilor. Mai mult, comparația exploratorie cu grupuri de control confirmă efectele benefice ale materialelor cuprinse în kitul „ABC Grădi” asupra participării active a preșcolarilor la activitățile derulate în cadrul grădiniței și asupra dezvoltării acestora. Rezultatele evidențiază faptul că, accesul la resurse educaționale în mediul familial, prin intermediul „Ghiozdănel cu viitor” a acoperit o nevoie majoră în comunitățile vulnerabile, unde capacitatea părinților de achiziționa astfel de produse era limitată, iar utilizarea intensă a materialelor confirmă relevanța acestei intervenții.

Totodată, proiectul a demonstrat rezultate semnificative și la nivelul părinților. Sesiunile și materialele din cadrul „Școlii Părinților” au contribuit la creșterea nivelului de cunoștințe în privința educației parentale pozitive, a drepturilor copilului și a dezvoltării timpurii, fiind percepute ca foarte utile de către marea majoritate a participanților. Părinții au raportat schimbări pozitive în relația cu copiii lor, reflectate printr-un timp mai mare petrecut împreună, o mai bună gestionare a emoțiilor și reducerea comportamentelor nedorite ale copiilor.

Timpul petrecut de părinți alături de copii, stimulat atât prin participarea la programul „Școala Părinților”, cât și prin activitățile educaționale desfășurate în familie cu ajutorul resurselor din kitul „Ghiozdănel cu viitor”, se dovedește avea un rol major în dezvoltarea timpurie. Datele analizate evidențiază o asociere semnificativă între implicarea zilnică a părinților și progresul copiilor în plan cognitiv și din punct de vedere al comunicării și limbajului, confirmând că interacțiunea constantă și de calitate în cadrul familial completează și consolidează experiențele de învățare din grădiniță. Totodată, programul a contribuit la consolidarea conștientizării privind rolul familiei ca partener activ al grădiniței, aspect confirmat și de percepțiile cadrelor didactice.

Componenta de formare profesională pentru educatori are o contribuție majoră la sustenabilitatea programului. Cursul „Bune practici în educația parentală”, acreditat de Ministerul Educației, a fost evaluat pozitiv de către majoritatea participanților, atât în privința conținutului, cât și a utilității practice. Educatorii declară că au dobândit competențe esențiale pentru a comunica și colabora cu părinții și pentru a organiza sesiuni de educație parentală, ceea ce a permis extinderea impactului în comunitățile locale (5.900 de părinți au fost formați de educatorii absolvenți ai cursului). În plus, Rețeaua Educatorilor a creat un cadru de mentorat, schimb de bune practici și colaborare, consolidând parteneriatul familie-grădiniță și generând schimbări atât în comportamentul părinților, cât și în cel al copiilor.

Datele analizate subliniază necesitatea continuării și extinderii proiectului „Start în educație”. Persistența vulnerabilităților în rândul copiilor din comunitățile defavorizate, slaba dotare a grădinițelor, accesul limitat la resurse educaționale adecvate, dar și presiunea ridicată resimțită de părinți indică o nevoie crescută de sprijin a educației timpurii.

Proiectul propune un model sistemic de intervenție care integrează, într-un cadru unitar, resursele educaționale oferite atât în mediul formal al grădiniței, cât și în spațiul familial, formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, precum și implicarea activă a părinților în procesul educativ. Această abordare multidimensională nu doar că întărește calitatea și continuitatea educației timpurii, ci sprijină și dezvoltarea armonioasă a competențelor fundamentale în primii ani de viață, creând premise solide pentru succesul educațional ulterior și contribuind la reducerea inegalităților sociale.

Metodologie

Studiul are ca scop evaluarea rezultatelor obținute prin programul „Start în educație” și formularea de recomandări pentru îmbunătățirea continuă a intervențiilor. Obiectivele de cercetare au vizat atât evaluarea rezultatelor pe toate domeniile de intervenție, cât și identificarea nevoilor în domeniul educației timpurii în comunitățile vulnerabile.

În mod specific, cercetarea a urmărit: analiza impactului kitului „ABC Grădi” asupra activităților didactice și asupra dezvoltării cognitive și socio-emoționale a copiilor; analiza utilității kitului „Ghiozdănel cu viitor” și a efectelor sale asupra copiilor preșcolari; investigarea schimbărilor de cunoștințe, atitudini și comportamente la nivelul părinților participanți la sesiunile „Școala Părinților”; evaluarea rezultatelor programului de formare a educatorilor, cu accent pe competențele dobândite și pe consolidarea relației cu părinții; precum și identificarea nevoilor comunităților defavorizate și a resurselor disponibile pentru promovarea educației timpurii.

Studiul are la bază o abordare mixtă, care combină metode cantitative și calitative, pentru a surprinde atât tendințele generale, cât și particularitățile contextuale. Au fost utilizate anchete sociologice pe bază de chestionar, cercetări calitative prin focus-grupuri și interviuri individuale, studii de caz în comunitățile din primii ani de implementare și un studiu pilot de evaluare a dezvoltării.

În cadrul anchetei sociologice au fost aplicate mai multe instrumente de colectare a datelor: chestionarul de evaluare „ABC Grădi”, completat de 216 reprezentanți ai grădinițelor beneficiare; chestionarele pentru „Ghiozdănel cu viitor” și „Școala Părinților”, completate de părinți. În total, au fost centralizate 819 chestionare pentru componenta „Ghiozdănel cu viitor”, asigurând o marjă de eroare de $\pm 3,4\%$ la un nivel de încredere de 95%, și 767 chestionare pentru „Școala Părinților”, cu aceeași marjă și același nivel de încredere; chestionarul de evaluare a cursului „Bune practici în educația parentală”, completat de 1.513 educatori; chestionarul adresat membrilor Rețelei educatorilor, la care au răspuns 100 de participanți. Ancheta pe bază de chestionar oferă o imagine descriptivă asupra percepțiilor educatorilor și părinților cu privire la rezultatele intervențiilor derulate, dar și o imagine de ansamblu asupra contextului social al educației timpurii în comunitățile defavorizate. În completarea anchetei cantitative, cercetarea calitativă a fost realizată prin 7 focus-grupuri și interviuri individuale, la care au participat peste 100 de reprezentanți ai mediului educațional. Aceste metode au permis înțelegerea detaliată a perspectivelor cadrelor didactice și a experiențelor comunităților implicate în cadrul proiectului „Start în educație”.

Datele descriptive sunt completate de o analiză asupra relației dintre accesul la materiale educaționale în cadrul grădiniței, implicarea preșcolarului în activități pedagogice și dezvoltarea acestuia, realizată prin intermediul unui studiu pilot ce a implicat 6 comunități, dintre care 3 beneficiare ale kitului „ABC Grădi” și 3 comunități oglindă, pentru a compara rezultatele. Analiza exploratorie a vizat evaluarea dezvoltării preșcolarilor pe următoarele dimensiuni: motric și psiho-motric, cognitiv, socio-emoțională, comunicare și limbaj, autonomie personală, utilizând instrumente standardizate: Reperele Fundamentale în Învățarea și Dezvoltarea Timpurie a Copilului (RFÎDTC) și grilele de evaluare pentru copii cu CES. Aceste instrumente au fost completate de educatori, prin observarea directă în două momente (la interval de 3 luni), iar datele au fost întregite prin chestionare adresate părinților și educatorilor, referitoare la comportamentele și implicarea copiilor în activități educaționale, atât acasă, cât și la grădiniță. Eșantionul inițial a fost de 60 de preșcolari, în urma analizei fiind eliminate extremele (preșcolari care aveau împlinită vârsta de 6 ani sau care nu aveau 3 ani împliniți), analizele finale fiind realizate la nivelul unui eșantion de 54

de preșcolari (27 în lotul experimental „ABC Grădi” și 27 în lotul de control). Prin intermediul analizei, urmărim progresul preșcolarilor între cele două momente pe toate dimensiunile evaluate în relație cu variabile cheie privind accesul la resurse și implicarea în activități educaționale. Studiul exploratoriu trebuie privit sub anumite rezerve metodologice. În primul rând, dimensiunea redusă a eșantionului (54 de preșcolari) limitează puterea statistică a analizelor și gradul de generalizare a rezultatelor. În al doilea rând, eșantionul este eterogen sub aspectul vârstei, ceea ce influențează progresul observat, unele diferențe fiind generate de ritmul natural de maturizare și nu exclusiv de intervențiile implementate. Orizontul temporal scurt pentru studiul pilot – măsurarea progresului s-a făcut pe o perioadă de doar trei luni, ceea ce nu permite surprinderea unor evoluții pe termen lung. Analizele de asociere au doar un caracter descriptiv, nu explicativ, iar numeroase celule din tabele au înregistrat valori așteptate sub 5, ceea ce reduce robustețea testelor statistice și face ca o parte dintre diferențele observate să nu fie confirmate ca semnificative. Totodată, evaluările au fost realizate de educatoare, ceea ce poate introduce subiectivitate și variabilitate inter-evaluator. Un alt aspect important privește influența factorilor contextuali care nu au fost controlați – nivelul de instruire al părinților, calitatea infrastructurii, experiența cadrelor didactice sau implicarea comunității – toți aceștia putând influența dezvoltarea copiilor. În ansamblu, cercetarea oferă indicii valoroase privind progresul preșcolarilor și relevă tendințe pozitive, însă concluziile trebuie interpretate ca exploratorii, necesitând confirmare prin studii suplimentare cu eșantioane mai largi și design metodologic consolidat.

Imaginea transversală asupra rezultatelor obținute în urma intervențiilor din anul III de implementare este completată prin studii de caz care au fost desfășurate în 4 comunități participante în primii doi ani ai proiectului. Datele au fost colectate prin interviuri de grup și individuale cu 30 de părinți, 10 educatori și 6 învățători, oferind o imagine longitudinală asupra modului în care intervențiile contribuie și interacționează în timp la nivel comunitar.

3

Accesul preșcolarilor la resurse educaționale în grădinițe și în familie

3.1. Evaluarea rezultatelor kitului educațional „ABC grădi”, adresat unui număr de 1.500 de grădinițe

“S-a îmbunătățit frecvența. Studiază mai mult, vin cu idei de acasă și vor să împărtășească.”

Contextul intervenției

În cursul anului III de implementare, 1.500 de grădinițe din medii defavorizate, partenere în cadrul proiectului „Start în educație” au aplicat și au beneficiat de un set de materiale educaționale destinate sprijinirii activităților inovative la grupe.

Materialele incluse în kitul „ABC Grădi”, respectiv setul de motricitate, setul de construcție, tabla cu 2 fețe, 2 role de hârtie, setul de 26 litere magnetice și marker, planșele didactice, paharele pentru pictură, creta colorată și albă, au fost selectate pentru a sprijini dezvoltarea integrată a copiilor preșcolari, încurajând învățarea prin joc și explorare activă.

Formularul de aplicație constituie și o sursă de informații privind contextul nevoilor din grădinițele beneficiare: 44.6% dintre cele 1.500 de grădinițe au avut ultima achiziție de materiale educaționale cu mai mult de 5 ani în urmă, iar în 15% dintre grădinițe reprezentanții menționează că structura de învățământ nu a fost dotată cu materiale educaționale niciodată, acestea fiind asigurate de părinți. Comparând aceste rezultate cu cele evaluate pentru grădinițele participante în anul 2024, observăm că ponderea grădinițelor care declară că nu au fost dotate niciodată cu materiale educaționale sau că ultima dotare cu materiale educaționale a fost realizată cu mai bine de 5 ani în urmă este semnificativ mai ridicată.

Când a fost realizată ultima dotare a grădiniței cu materiale educaționale? %

An	2024	2025
În ultimii 2 ani	37	25.2
Acum 3-4 ani	14	14.9
Cu 5 sau mai mulți ani în urma	39	44.6

Niciodată, aduc părinții	9	15.3
Total	100	100

Tabel 1. Ultima dotare a grădiniței în unitățile beneficiare „ABC Grădi” - Baseline

Acest indicator capătă relevanță sporită în contextul grădinițelor localizate în comunități vulnerabile, unde familiile dispun de resurse limitate pentru a acoperi nevoile educaționale ale copiilor. Lipsurile materiale afectează accesul preșcolarilor atât la resurse educaționale de calitate acasă, cât și la grădiniță. Datele colectate arată că 47,2% dintre reprezentanții grădinițelor beneficiare de „ABC Grădi” estimează că peste 30% dintre copiii din grădinița lor provin din medii vulnerabile, 37,9% indică o proporție între 10% și 30%, iar doar 14,9% apreciază că nivelul vulnerabilității este sub 10%.

Accesul la o educație timpurie de calitate constituie un determinant esențial al succesului viitor al copilului, nu doar în plan educațional, ci și în ceea ce privește bunăstarea, integrarea socială și profesională ca adult. De aceea, disponibilitatea resurselor educaționale încă din primii ani de viață, atât în familie, cât și în instituția preșcolară, este crucială pentru copiii din medii defavorizate.

Deși gradul de înscriere la grădiniță este ridicat, analiza frecvenței efective arată că în 34% dintre grădinițe, copiii înscriși frecventează în mod consecvent grădinița. 16% dintre grădinițe au rate foarte scăzute de frecvență (50–70% sau sub 50%). În cazul acestor grădinițe, se observă că peste 78% dintre preșcolari provin din familii aflate în diverse situații de vulnerabilitate (sărăcie severă, familii numeroase, familii monoparentale, cel puțin unul dintre părinți plecat în străinătate, etc.).

Literatura de specialitate confirmă faptul că participarea regulată la grădiniță este asociată cu reducerea riscului de părăsire timpurie a școlii (UNESCO, 2021). Totodată, integrarea timpurie, încă din grupa mică, sprijină dezvoltarea competențelor cognitive, socio-emoționale și de autonomie, consolidând șansele de integrare educațională și socială pe termen lung (European Commission, 2019). Datele evidențiază însă că, în mod deosebit în comunitățile vulnerabile, frecvența rămâne adesea neregulată, ceea ce limitează semnificativ beneficiile educației timpurii.

Frecvența grădiniței

Rata de frecvență	%grădinițe
consecventă (peste 90%)	34
moderată (Între 70% și 90%)	50.1
scăzută (Între 50% și 70%)	13.8
foarte scăzută (Sub 50%)	2.2
Total	100

Tabel 2. Rata de frecvență a grădiniței în unitățile beneficiare de „ABC Grădi” - Baseline

Rezultatele intervenției

Utilizarea materialelor din kitul educațional „ABC Grădi”

Kitul educațional „ABC Grădi” include produse didactice de dezvoltare psiho-motrică și de dezvoltare a abilităților cognitive. Cu ajutorul acestora, educatorii au putut organiza jocuri și activități cu copiii în grădiniță, jocurile având rolul să îi sprijine pe copii să își dezvolte abilități și deprinderi precum: orientarea spațială, motricitatea grosieră, echilibrul static și dinamic, înțelegerea regulilor sociale, concentrarea și direcționarea atenției.

Răspunsurile educatorilor la chestionar relevă o frecvență foarte ridicată de utilizare a tuturor materialelor incluse în kitul educațional. Produsele cu cel mai mare grad de utilizare sunt setul de construcție (99%) și setul de motricitate (98,6%), ceea ce sugerează că acestea răspund cel mai bine nevoilor pedagogice și preferințelor educatorilor. Produse precum tabla cu litere magnetice (96,1%), markerul (93,7%) și planșele didactice (92,2%) sunt, de asemenea, frecvent folosite.

Rezultatele indică faptul că produsele care stimulează activitatea practică, jocurile de mișcare, activitățile liber ale (seturi de construcție, motricitate) sunt cele mai integrate în activitățile zilnice de către educatori, confirmând necesitatea pentru acest tip de resurse în grădinițe.

Frecvența utilizării materialelor în activitățile didactice (foarte des și des) - %

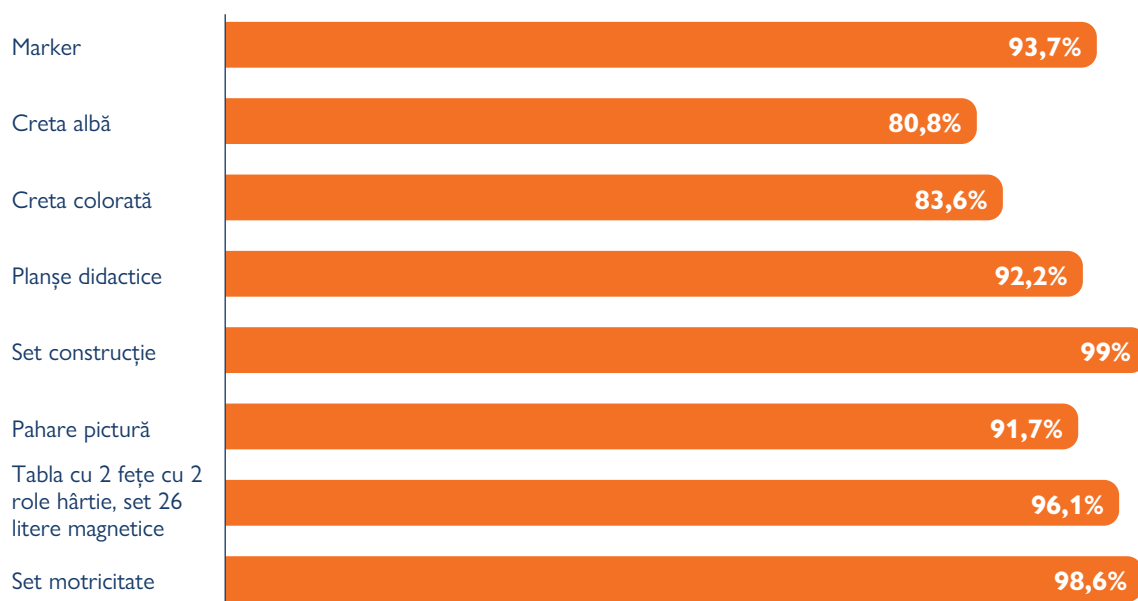


Figura 1. Frecvența utilizării materialelor în activitățile didactice

O parte dintre participanții la focus grupuri subliniază faptul că elementele kitului sunt folosite în multe ocazii, chiar și zilnic, la activități variate atât formale, cât și informale, în interiorul și exteriorul grădiniței, educatorii având astfel posibilitatea de diversificare a activităților didactice. *“Folosim materialele în fiecare zi, kitul motric este folosit atât în sală de grupa cât și outdoor la activități sportive. Folosesc tabla atât pentru a scrie sau a desena cu creta, dar și să expunem desenele lucrate de copii.”* (educator jud. Vrancea).

Printre modalitățile de utilizare non formală, participanții la focus-grupuri menționează folosirea produselor din kit în cadrul activității Săptămâna Verde, în cadrul activităților dedicate Zilei Copilului, iar ca modalitate de utilizare extrașcolară precizează folosirea produselor din kit în cadrul

schimburilor de experiență și concursuri extrașcolare. *“Când am avut Săptămâna Verde, am făcut activități sportive. Noi nu aveam. A fost o mare bucurie. O activitate foarte reușită.”* (educator jud. Caraș-Severin).

O parte dintre participanții la focus-grupuri au precizat că au prezentat în cadrul cercurilor didactice lunare, orelor deschise din cadrul procesului de titularizare activități inovative pe care le realizează cu materiale cuprinse în kitul „ABC Grădi”, oferind altor educatori modele de bune practici. *“O colegă a avut ora deschisă pentru titularizare, i-a picat sport. A folosit kitul motric, traseu aplicativ. A luat 10. Și copiii mai reticenți au fost foarte activi.”* (educator jud. Ilfov).

Analizând modul în care educatorii au integrat materialele în activitatea pedagogică la grupă, observăm că procentele sunt foarte ridicate (între 94% și 99,5%) pentru toate categoriile de materiale, ceea ce arată că educatorii consideră kitul „ABC Grădi” un sprijin consistent și versatil pentru activitatea didactică. Organizarea jocurilor de mișcare și a activităților de dezvoltare a abilităților motorii (99,5%) – confirmă rolul central al kitului în stimularea dezvoltării fizice și coordonării copiilor. Pregătirea centrelor de activitate și organizarea activităților pentru motricitate fină (99%) – subliniază relevanța materialelor pentru activitățile practice și liber alese. 98,6% dintre respondenți consideră că materialele au facilitat organizarea de activități noi/inovative, iar aproape toți apreciază utilitatea lor în captarea atenției copiilor (98,1%) și în utilizarea metodelor activ-participative (98,1%). Aceste rezultate sugerează că kitul susține trecerea de la metode tradiționale la unele centrate pe copil și pe învățarea experiențială. Procentele ridicate pentru fixarea cunoștințelor prin suport vizual și concret (97,1%) și provocările artistice (97,1%) indică faptul că materialele răspund atât dimensiunii cognitive, cât și celei creative a dezvoltării copiilor. Activitățile legate de recunoașterea literelor mari de tipar (94,2%) și proiectele tematice (94,7%) au valori ușor mai mici, dar rămân totuși foarte ridicate. Această diferență se datorează și faptului că în vreme ce o mare parte dintre categoriile de activități vizează toate grupele, cele de recunoaștere a literelor sau tematice sunt specifice curriculei pentru grupele mai mari.

Activități derulate de educator	Da %
Să realizez activități noi/inovative	98.6
Să organizez jocuri de mișcare (de colaborare/competitive)	99.5
Să organizez activități de dezvoltare a abilităților motorii (echilibru, coordonare, lateralitate, orientare spațială etc.)	99.5
Să captez/să mențin atenția copiilor în timpul activităților	98.1
Să dirijez învățarea prin metode activ-participative	98.1
Să facilitez fixarea cunoștințelor prin suport vizual și concret	97.1
Să pregătesc centrele de activitate pentru domeniul Jocuri și Activități liber-alese	99
Să organizez activități de stimulare și dezvoltare a motricității fine	99
Să realizez jocuri de recunoaștere a literelor mari de tipar	94.2
Să facilitez dialogul în timpul activităților pentru dezvoltare personală	96.7
Să realizez proiecte tematice alături de copii	94.7
Să organizez provocări artistice	97.1

Tabel 3. Percepția educatorilor privind modalitățile prin care materialele educaționale au sprijinit activitatea didactică la grupă

La întrebarea deschisă din chestionar privind activitățile realizate la grupă utilizând materialele educaționale din kitul „ABC Grădi”, cea mai mare parte a cadrelor didactice care au răspuns la chestionar menționează astfel:

- Utilizarea **setului de motricitate** pentru organizarea de trasee aplicative, jocuri și ștafete sportive, activități de coordonare cu cercurile sau concursuri de echipă.
- **Setul de construcție** a fost utilizat pentru realizarea de construcții după model sau în mod liber, precum și pentru explorarea formelor geometrice, urmărind stimularea gândirii logice și a imaginației.
- **Tabla** cu două fețe, role de hârtie, setul de 26 litere magnetice și markerul au fost integrate în activități de matematică și dezvoltare a limbajului, dar și în expunerea fișelor de lucru la centrul de artă și desen, urmărind obiective pedagogice ce vizează dezvoltarea cognitivă sau creativitatea.
- **Planșele didactice** au sprijinit organizarea activităților de cunoaștere a mediului, a exercițiilor de educare a limbajului, a sesiunilor de lectură și citire de imagini, facilitând accesul copiilor la învățarea vizuală și conceptuală. *“Planșele ne-au făcut munca mai ușoară. Ajută la crearea de activități antrenante.”* (educator jud. Botoșani).
- **Paharele pentru pictură** au fost folosite în cadrul atelierelor de pictură individuale sau de grup, cu scopul de a dezvolta abilitățile creative și expresive ale copiilor.
- **Creta colorată și creta albă** au sprijinit activități diverse desfășurate atât în sala de grupă, cât și în aer liber (ex. desene pe asfalt). Educatorii au menționat folosirea lor pentru scrierea literelor (mari și mici), desenarea de personaje din povești și activități artistice libere.

Percepția educatorilor privind schimbări în aptitudinile copiilor în urma utilizării materialelor din setul „ABC Grădi”

Percepția educatorilor asupra modului în care preșcolarii se raportează la kitul „ABC Grădi” este una predominant pozitivă. Participanții la focus-grupuri subliniază că noutatea activităților propuse și calitatea materialelor utilizate au contribuit la creșterea entuziasmului și a implicării copiilor în activitățile de la grupă. O parte dintre educatori menționează și faptul că atractivitatea și noutatea activităților a condus la o creștere a frecvenței grădiniței de către preșcolari.

Rezultatele anchetei cantitative confirmă această perspectivă: 99% dintre respondenți apreciază că produsele din kit au sprijinit „în foarte mare măsură” sau „în mare măsură” dezvoltarea copiilor preșcolari. Mai mult, cadrele didactice declară că, în urma activităților realizate cu sprijinul materialelor educaționale, au observat progrese vizibile în dezvoltarea socio-emoțională, cognitivă și motrică a copiilor.

Percepția educatorilor privind rolul kitului în dezvoltarea abilităților %

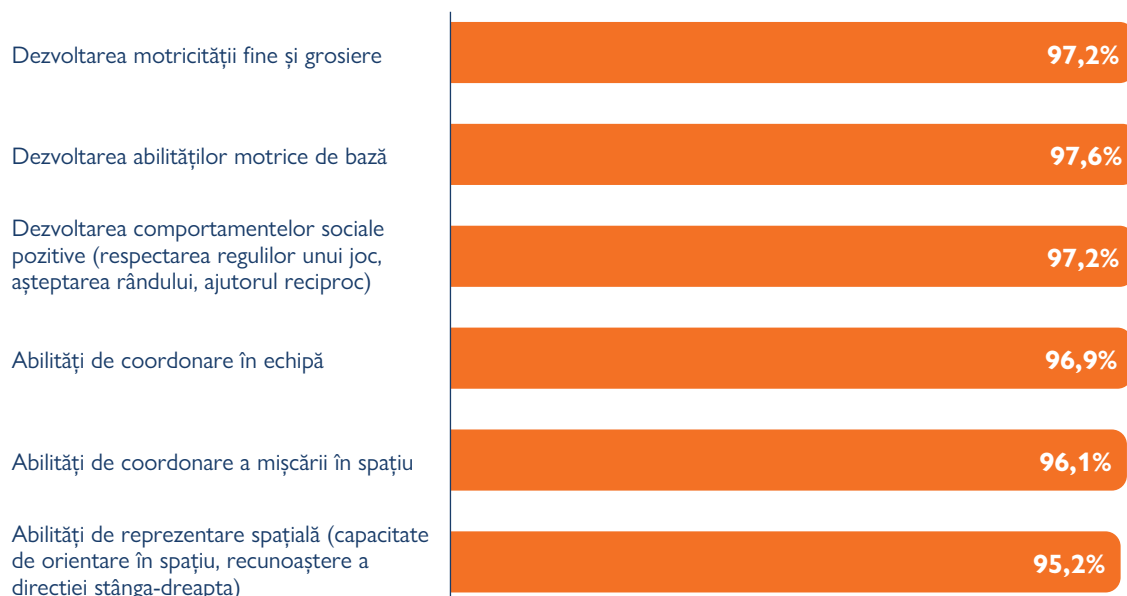


Figura 2. Percepția educatorilor privind progresul preșcolarilor

Dezvoltarea motricității și coordonării

Valorile foarte ridicate în ceea ce privește percepția educatorilor privind dezvoltarea abilităților motrice de bază (97,6%), motricitate fină și grosieră (97,2%), coordonarea mișcării în spațiu (96,1%) și coord. în echipă (96,9%) confirmă eficiența materialelor kitului în stimularea dezvoltării fizice și psiho-motrice.

Aceste rezultate subliniază faptul că jocurile de mișcare și activitățile motrice sunt printre cele mai valorizate prin intermediul materialelor din kit.

Comportamente sociale și cooperare

Dezvoltarea comportamentelor sociale pozitive (97,2%) arată că activitățile bazate pe kit susțin nu doar dimensiunea fizică, ci și învățarea regulilor sociale – respectarea rândului, colaborarea și ajutorul reciproc.

Creativitate și imaginație

Nivelul foarte ridicat (97,6%) pentru creativitate/imaginație demonstrează rolul kitului în stimularea expresivității și a explorării libere, ceea ce sprijină dezvoltarea socio-emoțională și afectivă a copiilor.

Limbaj și literație

Dezvoltarea limbajului (95,7%) este puternic susținută, însă procentele scad semnificativ la recunoașterea literelor (89,4%) și la utilizarea literelor pentru formarea de cuvinte scurte (86,5%). Această diferență reflectă faptul că literația timpurie este mai dificil de atins și depinde mult de nivelul de vârstă și de curriculumul specific grupei mari.

Achiziții cognitive

Indicatorul îmbunătățirea cunoștințelor (97,2%) confirmă percepția educatorilor că materialele au o contribuție directă la consolidarea achizițiilor cognitive de bază.

De asemenea, cea mai mare parte a participanților la focus grupuri subliniază schimbări semnificative și îmbunătățirea abilităților socio-emoționale, cognitive și motrice ale copiilor. *“A fost ceva nou și pentru copii, chiar a prins, curiozitate, entuziasm, spirit de echipă”.* (educator jud. Dâmbovița), *“Copiii au început să fie mai atrași, mai interesați, de litere și cifre. Aveam copii care nu recunoșteau cifre și litere, fiind materiale noi, au început să le recunoască. Sunt mai atrași de desen și de tabla, acum vor să deseneze singuri, dimineața până începem orele, pe tablă”.* (educator jud. Argeș).

Dintre cadrele didactice respondente la chestionar 93.8% consideră că materialele din kitul „ABC Grădi” sprijină o mai mare participare a preșcolarilor la grădiniță în foarte mare măsură sau în mare măsură. Mare parte a participanților la focus-grupuri menționează, de asemenea, și faptul că materialele din kit-ul „ABC Grădi” au sprijinit frecventarea grădiniței de către preșcolari. *“S-a îmbunătățit frecvența. studiază mai mult, vin cu idei de acasă și vor să împărtășească. Asta e foarte mult. Împart cu alți copii. Acum vin ei și scriu singuri. Înțeleg mai ușor și regulile, să așteptăm.”* (educator jud. Arad).

Observații și recomandări ale educatorilor

Majoritatea participanților la studiu au recomandat continuarea sprijinirii copiilor din medii vulnerabile, unde familiile nu au resursele necesare pentru a acoperi nevoile de materiale educaționale ale copilului preșcolar și distribuirea kitului în cât mai multe grădinițe. În grădinițele cu un număr ridicat de preșcolari este menționată necesitatea mai multor kituri, aspect care indică relevanța componenței kit „ABC Grădi”, precum și faptul că este necesară în continuare sprijinirea dotării grădinițelor cu materiale educaționale adecvate, astfel încât să poată fi furnizată o educație timpurie de calitate.

Studiu comparativ exploratoriu asupra dinamicii progresului pe paliere de dezvoltare

Pentru a aprofunda înțelegerea asupra modului în care au fost utilizate materialele educaționale din „ABC Grădi” și rolul pe care accesul la resurse educaționale îl are în dezvoltarea competențelor cheie, informațiile auto-raportate de educatori au fost completate de un studiu pilot.

Pentru realizarea studiului, a fost constituit un eșantion format din 54 de preșcolari înscriși în 6 grădinițe din mediul rural. Dintre acestea, trei grădinițe au fost partenere ale proiectului și au beneficiat de kitul „ABC Grădi” pentru prima dată, în timp ce celelalte trei grădinițe nu au avut acces la acest kit.

Cele 6 grădinițe participante au fost selectate câte 2 din același județ (Tulcea, Brașov și Prahova), din comune cu o populație cuprinsă între 1.000 și 3.000 de locuitori, care au avut angajați în anul școlar 2024-2025, 1, maximum 2 educatori, grupe mixte și sub 50 de copii preșcolari înscriși. Distribuția grădinițelor participante arată că cele două grupuri sunt comparabile din punctul de vedere al contextului geografic, al caracteristicilor socio-economice ale copiilor, al frecvenței școlare declarate și al nivelului dotărilor materiale. Astfel, mediile educaționale în care funcționează grupele analizate sunt relativ similare, ceea ce permite atribuirea diferențelor identificate în plan educațional intervenției specifice reprezentate de kitul „ABC Grădi”.

Eșantionul de 54 de preșcolari a fost împărțit în două grupuri de studiu:

- Lotul experimental, compus din 24 de preșcolari (atât băieți, cât și fete), cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, din grădinițele care au primit „ABC Grădi”.
- Lotul de control, format din 24 de preșcolari (atât băieți, cât și fete), cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, din grădinițele care nu au avut acces la kitul „ABC Grădi”.

Au fost colectate 54 de chestionare completate de părinți și completate 54 de grile de observate pentru preșcolari, în două momente, la un interval de 3 luni. Analiza eșantionului a evidențiat că atât în cazul părinților, cât și a preșcolarilor, structura socio-demografică a loturilor este relativ echilibrată între loturi. În ambele loturi majoritatea părinților sunt femei cu vârste între 30-40 ani, iar nivelul educațional predominant liceul. Situația pe piața muncii indică un echilibru între casnice și salariați. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă și gen a loturilor de preșcolari. Astfel echilibrul observat între cele două loturi permite compararea datelor.

Analiza progresului înregistrat de preșcolari la nivelul eșantionului total, prin aplicarea grilei de observare în cele două momente, la scurt timp după primirea kitului „ABC Grădi” (pentru lotul experimental) și la trei luni după (final de an școlar), evidențiază dezvoltarea naturală a abilităților pe toate dimensiunile analizate, specific grupelor de vârstă. Participarea comunităților la programul „Start în educație” se asociază cu o reducere semnificativă a stăgnării în toate ariile de dezvoltare, în special la motricitate, socio-emoțional și autonomie personală, unde diferențele sunt cele mai vizibile. Procentul de copii care ating nivelul dorit de dezvoltare este constant mai ridicat în grădinițele care au beneficiat de „ABC Grădi”, ceea ce sugerează rolul materialelor educaționale în dezvoltarea globală a preșcolarilor. În schimb, în comunitățile din afara programului, deși există o proporție mai mare de copii care aveau nivelul atins încă de la început (T1), progresul ulterior este mai redus.

Comparativ progres (nivel atins) între comunități

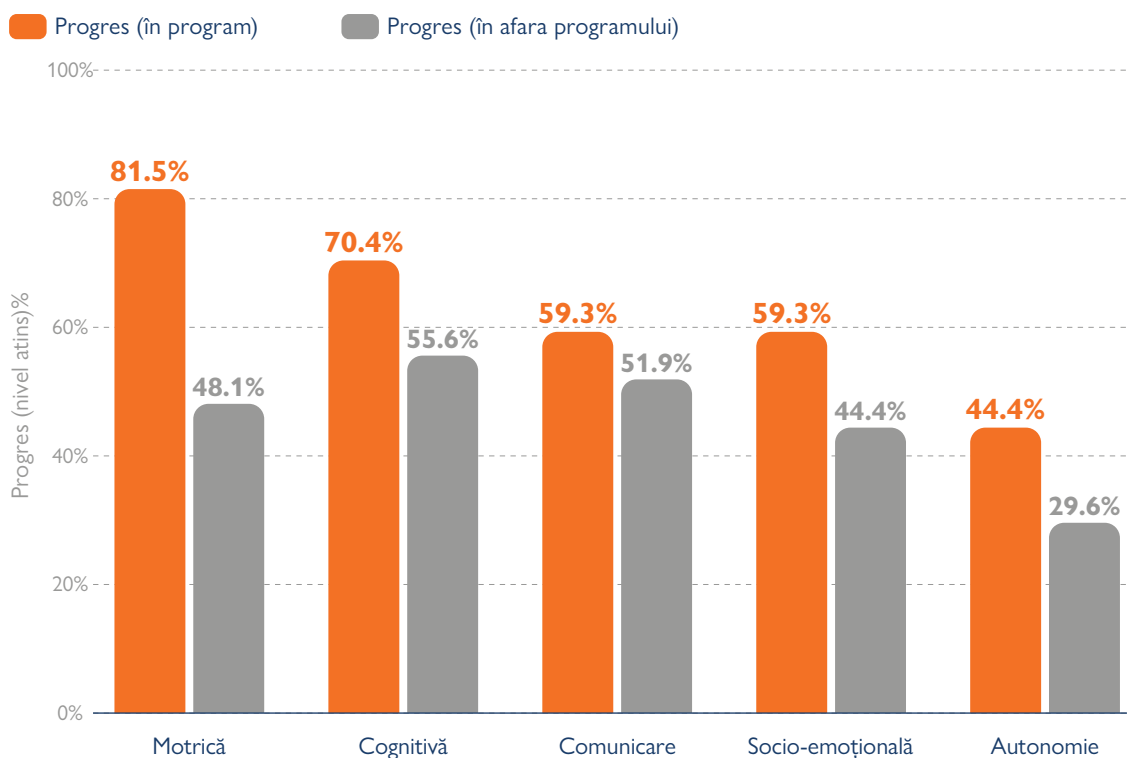


Figura 3. Progresul preșcolarilor între cele două momente de evaluare/ arii de dezvoltare comparativ

Nivelul de implicare parentală și rolul în dobândirea achizițiilor de bază

Rezultatele analizei statistice asupra nivelului de implicare parentală, bazate pe cele 54 de chestionare completate, evidențiază o atitudine general pozitivă a părinților față de educația preșcolarilor, cu un nivel ridicat de implicare în ceea ce privește frecventarea grădiniței și susținerea adaptării sociale a copilului și un interes mai redus pentru aspectele legate de motivația pentru învățare. Deși valorile sunt în general ridicate în ambele grupuri, părinții din lotul experimental raportează o comunicare mai frecventă cu educatorul și se implică mai mult în activități ludice și afective desfășurate acasă, în timp ce părinții din grupul de control manifestă o orientare ușor mai pronunțată către activități educative și practice.

Relația dintre implicarea parentală și achiziția abilităților de bază

Analizând modul în care timpul petrecut de părinte cu copilul se asociază cu progresul în dezvoltarea preșcolarului între cele două momente, observăm o asociere semnificativă cu dimensiunea comunicare și limbaj și cu dimensiunea cognitivă.

Copiii care petrec peste o oră zilnic cu părinții ating în proporție 88,2% nivelul optim de dezvoltare a **comunicării și limbajului**, între cele două momente de evaluare. Cei cu implicare doar câteva ore pe săptămână, ating nivelul optim în dezvoltarea comunicării și limbajului în proporție de 41,7%. Testul Chi-pătrat ($\chi^2(2)=12.66$, $p=0.049$) confirmă asocierea semnificativă între timpul petrecut de părinte cu copilul și progresul acestuia pe această dimensiune. De asemenea, datele ne arată că în cazul copiilor ai căror părinți declară că petrec între 20 și 30 de minute zilnic regăsim un procent de 85.7% care ating nivelul optim de dezvoltare între cele două momente, în cazul celor care petrec mai mult de o oră zilnic 86.4%, iar în cazul celor care petrec câteva ore săptămânal 38.5%. Testul $\chi^2=12.58$, $p=0.050$ ne indică o asociere semnificativă statistic între cele două variabile.

Implicarea preșcolarului în activități la grădiniță și rolul diferitelor categorii de activități în dezvoltarea abilităților de bază

În ceea ce privește participarea preșcolarilor în timpul activităților de la grupă, analiza comparativă între cele două grupuri arată valori similare între loturi fără variații semnificative. 79.7% dintre copiii ($n=43$) din eșantion participă activ la toate sau aproape toate activitățile grădiniței în timp ce numai 3,7% ($n=2$) dintre aceștia sunt greu de implicat. Comparând participarea copiilor care au avut acces la kitul „ABC Grădi” cu cea a copiilor înscriși în grădinițe care nu au beneficiat de kit, se observă câteva diferențe semnificative: în lotul de control nivelul de participare este mai scăzut, 48,1% față de 70,4% în lotul experimental, procentul copiilor care participă în mod neregulat sau selectiv fiind mai ridicat, respectiv 25,9% vs 14,8% și 18,5% vs 14,8%, și un procent de 7,4% dintre copii care sunt considerați dificil de implicat, categorie care nu este reprezentată în lotul experimental.

Nivel de participare	Lot experimental %	Lot control %
la parte la toate activitățile	70,4%	48,1%
Participă la cele mai multe activități	14,8%	25,9%
Participă doar la unele activități	14,8%	18,5%
Dificil de implicat	0%	7,4%

Tabel 4. Gradul de implicare a preșcolarului în activități educaționale la grădiniță

În ceea ce privește varietatea activităților în care sunt implicați preșcolarii la grupă, se evidențiază faptul că educatorii implicați în implementarea studiului respectă structura curriculumului de educație timpurie, dar există câteva diferențe semnificative privind frecvența diferitelor tipuri de activități la care sunt expuși copiii preșcolari, astfel 100% dintre copiii din grădinițele cu acces la kitul „ABC Grădi” au făcut la grupă „foarte frecvent” jocuri liber-alese, activități de lectură, dezvoltare personală și proiecte tematice spre deosebire de numai 59–63% dintre copiii din grădinițele din lotul de control, o altă diferență se evidențiază la activitățile de dezvoltare motrică generală (44,4% vs 25,9%) și la jocurile pentru recunoașterea literelor mari de tipar (37% vs 22,2%).

Frecvența activităților (foarte frecvent) - Comparativ beneficiari vs. ne-beneficiari

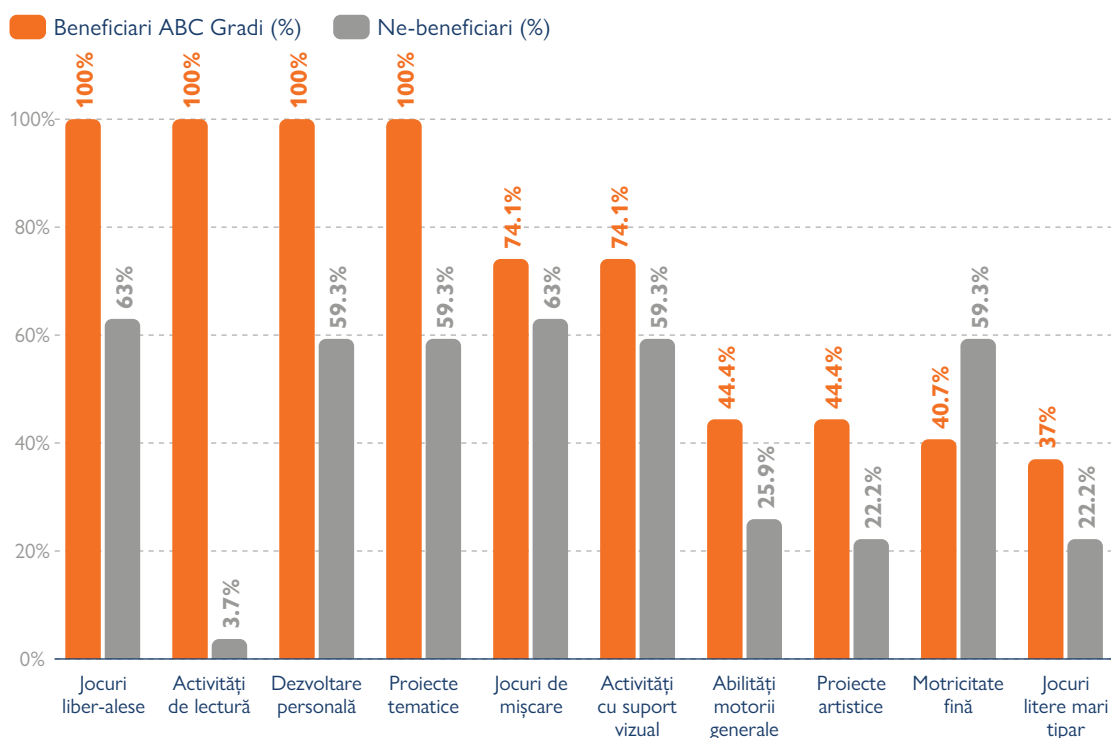


Figura 4. Frecvența participării preșcolarilor în activități la grădiniță la grădiniță/categorii de activități

Rolul kiturilor „ABC Grădi” în facilitarea progresului preșcolarilor

În ceea ce privește asocierea progresului preșcolarilor pe cele 5 dimensiuni evaluate și variabile specifice comunităților, se evidențiază o asociere semnificativă între faptul că o grădiniță este în program, respectiv a beneficiat de „ABC Grădi” și **dezvoltarea motrică și psiho-motrică** a preșcolarilor. Rezultatele indică diferențe clare: 91,7% dintre copiii din program au atins nivelul optim între cele două momente de evaluare, fără stagnări, comparativ cu 59,1% dintre preșcolarii din grădinițele care nu au beneficiat de „ABC Grădi”, unde stagnarea este de 36,4%. Testul Chi-pătrat ($\chi^2(2)=10.58$, $p=0.005$) arată o asociere semnificativă.

Deși analiza evidențiază o tendință pozitivă în ceea ce privește relația dintre kitul „ABC Grădi” și dezvoltarea preșcolarilor și în ceea ce privește celelalte dimensiuni, precum cognitivă, comunicare și limbaj (84,2% dintre preșcolarii din grădinițele beneficiare „ABC Grădi”, ating nivelul optim de dezvoltare între cele două momente, comparativ cu 70% în grupul de control), socio-emoțională (88,9% dintre preșcolarii aparținând lotului din grădinițele care au beneficiat de kit au atins nivelul optim, comparativ cu 60% dintre preșcolari aparținând lotului din grădinițele care nu au beneficiat de kit), autonomie personală (63,2% au atins nivel optim în cazul copiilor din grădinițele care au primit „ABC Grădi”, comparativ 40% în cazul preșcolarilor din grădinițele afara programului), numărul redus de subiecți incluși în eșantion nu permite obținerea unor rezultate statistice semnificative.

Totuși, se poate observa că, în progresul natural al preșcolarilor incluși în studiu, potențialul lor de dezvoltare este stimulat mai eficient în cazul beneficiarilor „ABC Grădi”. Ritmul de evoluție pe dimensiunile analizate este mai accelerat la aceștia, comparativ cu copiii din grădinițele care nu au avut acces la materialele educaționale din kitul „ABC Grădi”, ceea ce evidențiază impactul pozitiv al programului asupra procesului lor de dezvoltare.

Rolul implicării preșcolarului în diferite activități la grădiniță și progresul pe arii dezvoltare

Analiza confirmă că frecvența participării la activitățile variate și interactive – precum jocurile de mișcare, activitățile liber-alese, utilizarea materialelor cu suport vizual sau activitățile de dezvoltare personală – are un rol semnificativ în progresul preșcolarilor pe toate ariile de dezvoltare. Rezultatele evidențiază că învățarea prin joc și experiențe active are un impact mai puternic decât metodele formale, iar implicarea constantă a copilului este esențială.

Rolul materialelor educaționale din kitul „ABC Grădi” este deosebit de vizibil în ceea ce privește dezvoltarea motrică și psiho-motrică, dar relevanța lor se extinde asupra tuturor dimensiunilor dezvoltării. Datele comparate între loturi arată diferențe clare: în grădinițele care au beneficiat de kit, 100% dintre copii au participat „foarte frecvent” la jocuri liber-alese, activități de lectură, dezvoltare personală și proiecte tematice, în timp ce în grădinițele din lotul de control aceste valori se situează între 59% și 63%. Diferențe notabile apar și la activitățile de dezvoltare motrică generală (44,4% în lotul experimental față de 25,9% în lotul de control) și la jocurile de recunoaștere a literelor mari de tipar (37% față de 22,2%).

Deși testele χ^2 indică asocieri semnificative, analiza rămâne descriptivă și nu cauzală. Dimensiunea redusă a eșantionului și numărul mic de cazuri în unele celule afectează robustețea testelor statistice. În pofda limitărilor metodologice menționate, studiul aduce o contribuție relevantă pentru înțelegerea progresului preșcolarilor din comunități vulnerabile și pentru identificarea factorilor care pot sprijini dezvoltarea timpurie. Rezultatele evidențiază tendințe clare privind rolul implicării părinților, al frecvenței participării la grădiniță și al utilizării unor metode educaționale variate (jocuri de mișcare, activități liber-alese, activități cu suport vizual, activități pentru dezvoltare personală)

în stimularea dezvoltării globale a copilului. Astfel, chiar dacă nu permite generalizări ferme sau concluzii cauzale, analiza constituie un material orientativ și exploratoriu, util pentru fundamentarea unor programe educaționale și pentru dezvoltarea unor strategii de sprijin dedicate educației timpurii.

3.2. Evaluarea rezultatelor privind kiturile educaționale „Ghiozdănel cu viitor” pentru 60.000 de copii, cu vârste între 3-6 ani

„Cu ghiozdănele vin la grădiniță. Sunt ca o uniformă a preșcolarilor.”

Analiza frecvenței de utilizare a produselor din kitul „Ghiozdănel cu viitor” confirmă faptul că toate componentele au fost folosite în mod constant de către copii, fără a exista produse neglijate sau utilizate ocazional. Cele mai intens folosite articole sunt plastilina (93,7%), creioanele colorate (94,6%), acuarelele și blocul de desen (91,5%), dar și jocurile de tip puzzle (85,2%) sau aruncă și prinde (81,1%), ceea ce arată interesul copiilor atât pentru activități creative, cât și pentru cele ludice. Un nivel ridicat de utilizare se observă și în cazul cărții de povești (84,1%), respectiv al caietelor de lucru (81%), ceea ce indică faptul că materialele au sprijinit nu doar jocul, ci și dezvoltarea competențelor cognitive și lingvistice. În comparație cu anul anterior, datele arată o constanță a gradului de utilizare, ceea ce confirmă relevanța și atractivitatea produselor oferite. Aceste rezultate susțin ideea că pachetul educațional răspunde în mod direct nevoilor copiilor din comunitățile vulnerabile, stimulând atât învățarea prin joc, cât și activitățile educative de bază.

Cât de des ați utilizat următoarele produse (des și foarte des - %)

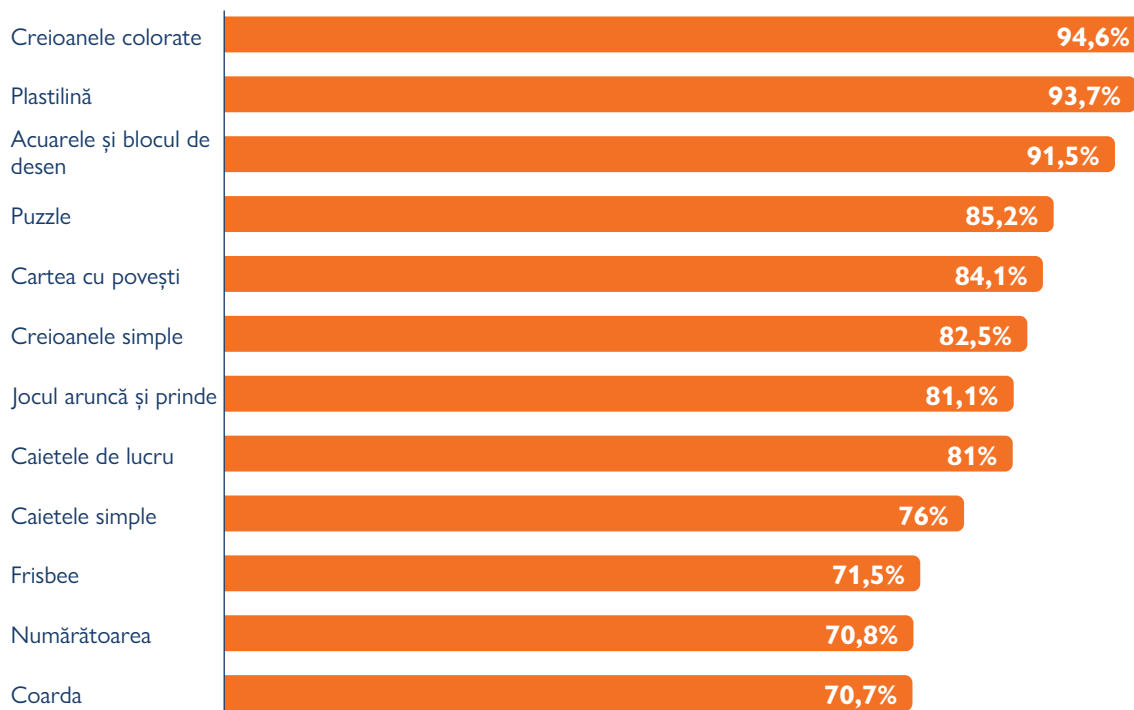


Figura. 5. Gradul de utilizare a produselor din kitul „Ghiozdănel cu viitor”

Datele arată că produsele din „Ghiozdănel cu viitor” nu au fost utilizate doar individual de către copii, ci au reprezentat și un prilej de implicare activă a părinților în activități educaționale și de joacă. Cele mai frecvente activități realizate împreună sunt cititul poveștilor (90%), pictura și desenul (90%), respectiv rezolvarea de puzzle-uri (89,2%), ceea ce reflectă atât interesul copiilor pentru activități creative și cognitive, cât și disponibilitatea părinților de a se conecta prin aceste experiențe. În mod similar, un procent semnificativ de părinți declară că au sprijinit copilul la caietele de lucru (85,3%), au modelat plastilină (84,5%) sau au folosit numărătoarea pentru exerciții matematice (81,6%), activități ce consolidează învățarea formală prin metode ludice. Constanța valorilor față de anul precedent confirmă faptul că materialele incluse în ghiozdănel facilitează cooperarea părinte-copil, oferind contexte pentru educație timpurie în familie. Stimularea activităților educaționale și de joacă părinte copil este cu atât mai importantă, cu cât studiul exploratoriu relevă faptul că timpul petrecut de părinte cu copilul este semnificativ asociat cu progresul la comunicare și limbaj, dar și la dezvoltarea cognitivă. Accesul la resurse educaționale atât la grădiniță, cât și acasă vine tocmai în sprijinul diversificării activităților educaționale și stimulează implicarea activă a părinților în parcursul educațional al copiilor.

Cum ați folosit produsele din ghiozdănel împreună cu copilul dumneavoastră?	Da % 2025	Da 2024 %
I-am citit din carte	90	93.5
Am modelat plastilină	84.5	83.5
L-am ajutat la caietul de lucru	85.3	88.2
Ne-am jucat jocuri de mișcare	87.2	87.2
Am pictat/desinat împreună	90	87.0
Am folosit numărătoarea la operații matematice	81.6	78.4
Am rezolvat puzzle-uri	89.2	89.7

Tabel 5. Activități realizate de părinți alături de copii, utilizând produsele din ghiozdănel în anul școlar 2024-2025

Mai bine de 72% dintre părinții participanți la studiu declară că nu și-ar fi permis să cumpere toate produsele din kitul „Ghiozdănel cu viitor”, 20% dintre respondenți declarând că nu și-ar fi permis să cumpere nici măcar o parte dintre aceste bunuri. 71% dintre părinți consideră că în comunitate mai sunt și alți copii care au nevoie de astfel de bunuri.

De asemenea, peste 95% dintre părinți consideră că produsele de igienă personală au fost de folos copiilor în foarte mare măsură sau în mare măsură (cu 4 puncte procentuale mai mult decât pe eșantionul cuprins în cercetare în anul 2024).

Cadrele didactice subliniază că, pentru copiii proveniți din familii numeroase sau cu resurse foarte limitate, ghiozdănele au reprezentat un sprijin esențial: *„Avem o bună parte din copii din familii defavorizate. Pentru acești copii a fost o mană cerească. Ei nu își permit și nici părinții nu știu să aleagă aceste materiale.”* (educator, județul Cluj). *„Sunt familii numeroase, copii cu mulți frațiori și este greu părinților să țină pasul cu rechizitele. Ne-au ajutat foarte mult atât ghiozdanele, cât și materialele pentru grădinițe.”* (educator, județul Vaslui). *„Avem și familii care nu niciun venit și mulțumirea lor s-a citit pe chip. Doresc ca și pe viitor să continuăm. Am simțit ca nu suntem singuri în această luptă.”* (educator, județul Bacău). *„Copiii sunt de etnie maghiară. În grupa am și trei copii de etnie romă. Le-au fost de mare ajutor aceste produse. Inclusiv periuța de dinți. Unii copii nu aveau așa ceva. Și veneau la școală și ne*

spuneau cu mândrie că au folosit periuța și pasta de dinți.” (educator, județul Covasna). „O mare parte dintre familii nu aveau astfel de materiale. Unii nu aveau nici măcar suficiente creioane.” (educator, județul Cluj).

Educatorii descriu totodată, impactul pozitiv al ghiozdănelor și al materialelor educaționale asupra copiilor și familiilor din comunitățile vulnerabile. În unele cazuri, acestea au fost percepute ca un adevărat simbol al apartenenței la grădiniță – *„Cu ghiozdănele vin la grădiniță. Sunt ca o uniformă a preșcolarilor.”* (educator, județul Cluj). Educatorii evidențiază totodată emoția trăită de copii în momentul primirii ghiozdănelului, cu atât mai mult cu cât au primit toți copiii din grădiniță, întărind un sentiment de apartenență. *„Ați venit în ajutorul nostru, în momentul în care aveam nevoie. Suntem într-o zonă defavorizată, dar am trăit un sentiment aparte când le-am deschis alături de copii. Și eu eram la vârsta lor.”* (educator, județul Suceava). *„Am trăit de două ori în viață aceasta bucurie. Pentru mine aceasta este o sărbătoare. Nu vă pot spune ce am simțit că plângeam și eu și copilul când dădeam ghiozdănelul. Plângeam când vedeam atâta bucurie. Lucrurile acestea care par atât de simple și lipsite de importanță sunt atât de mari. Ei nu s-au așteptat să primească așa ceva, niște lucruri atât de frumoase. Au fost din ei copii care nu au văzut niciodată astfel de materiale și citeai în ochii lor o bucurie pe care nu am mai trăit-o. Este o comunitate frumoasă, implicată, dar săracă și nivelul de educație este scăzut. Dacă rămâne ceva, părinții nu iau neapărat o carte.”* (educator, județul Iași)

Un alt rezultat evidențiat în discuțiile cu cadrele didactice este implicarea părinților în activități educaționale pe care nu le desfășoară în mod obișnuit alături de copiii lor. *„Au fost nevoiți și părinții să se ia după copii. Trebuia ca cineva să îi învețe măcar la început.”* (educator, județul). *„Am testat împreună toate produsele. Cu fiecare dintre ele s-a jucat. Împreună, cel mai des, am făcut puzzle, am colorat. Cu tatăl, a sărit coarda.”* (părinte, județul Dolj).

În cadrul interviurilor cu părinții au fost reliefate și câteva situații în care activitățile educaționale și de joacă cu preșcolari de regulă nu sunt implicați părinții, ci frații mai mari. *„O are pe sora mai mare. E în clasa a doua acum. Ea prinde foarte repede. A și fost la grădiniță. Cel mai mare nu a fost și a mers mai încet. Ea [sora] s-a jucat și i-a arătat cu fiecare cum se face. Noi [părinții] nu avem timp.”* (părinte, județul Iași).

Percepția părinților privind schimbări în abilitățile copiilor

Peste 87% dintre părinți consideră că produsele din cadrul kitului educațional „Ghiozdănel cu viitor” au ajutat copilul/copiii să se dezvolte în foarte mare măsură sau în mare măsură.

Majoritatea părinților observă schimbări la nivelul abilităților cognitive și motrice, în urma activităților realizate dispunând de materialele educaționale și de joacă:

- 56% declară că, copiii recunosc mai bine literele, o influență pozitivă în dezvoltarea abilităților de literație;
- Peste 87% observă că micuții colorează mai mult, 79% observă că aceștia colorează mai ordonat, aproape 89% observă îmbunătățiri în ceea ce privește mânuirea creioanelor;
- 92% dintre copii se joacă mai mult în aer liber, 88% dintre copii fac mai multă mișcare, ceea ce indică o influență pozitivă asupra nivelului lor de activitate fizică și a stării generale de sănătate;
- Peste 85% dintre copii reușesc să rezolve mai ușor jocuri de tip puzzle, ceea ce subliniază dezvoltarea abilităților lor de rezolvare a problemelor și a gândirii logice;
- Aproape 50% declară că reușesc să facă adunări/ scăderi cu ajutorul numărătorii, ceea ce indică dobândirea abilităților de gândire logică și matematică.

Schimbări sunt semnalate și de către educatori, care, în cadrul focus grupurilor, au oferit exemple concrete privind transformările observate în comportamentul copiilor. Aceștia au menționat apariția unor deprinderi noi (legate de igienă, acumularea de cunoștințe, jocuri logice), precum și creșterea frecvenței și a interesului pentru activități preferate, cum ar fi desenul, pictura sau modelarea cu plastilină. „Copiii s-au bucurat. Pasta de dinți atât de mult au pomenit-o, încât au început să se spele pe dinți fiind mai bună decât ceea ce au avut acasă”. „Ghiozdănele le iau la grădinița și sunt încăpătoare-pot să își pună și pachetulul. Au fost tare bucuroși. Același sentiment l-am avut si eu și colega mea când au primit ghiozdanele. Suntem în mediul rural, avem și părinți cu copii care au posibilități dar majoritatea sunt fără posibilități. Își aduc la grădiniță din lucrătoare să se joace împreună. Am rămas surprinsă ca mulți dintre ei știau inclusive județe ale țării pentru că au avut harta. (educator, județul Vrancea). „Copiii spuneau că s-au jucat cu puzzle și cu mingea. Vreo două zile nu s-a dezlipit de mingea cu care se juca...au pictat, au modelat plastilină.” (educator, județul Suceava).

Mulți dintre educatori au discutat cu copiii și cu părinții privind modul în care utilizează kitul „Ghiozdănel cu viitor”, aceste conversații de feedback având și un rol educativ, prin care au stimulat interesul părinților și conștientizarea în rândul acestor privind importanța implicării în activități educaționale alături de copiii lor. În aceste situații, părinții au fost impulsionați și instruiți constant în realizarea de activități educaționale cu resursele primite în kitul „Ghiozdănel cu viitor”.

„Ghiozdanele le-au folosit din prima zi. O parte dintre materialele didactice, părinții nu erau pregătiți să lucreze cu ele. Le-am explicat cum să facă activități cu copilul.” (educator, județul Bacău). „Le-am spus copiilor „este ghiozdanul cu care te joci cu mama și cu tata în familie”. Părinții s-au jucat alături de ei și mi-au trimis poze.” (educator, județul Iași). „Prima dată au testat produsele împreună cu părinții și după aceea singuri. Au prins și părinții în activități alături de ei.” (educator, județul Cluj).

4

Evaluarea rezultatelor privind „Școala Părinților” pentru peste 10.900 părinți ai preșcolarilor

„Am sesizat o legătură mai strânsă, o parte din părinți au înțeles cum să acorde mai multă atenție copiilor.”

Percepția asupra utilității informațiilor prezentate la sesiunile de formare „Școala Părinților”

99% dintre părinții incluși în eșantion apreciază **pozitiv** utilitatea informațiilor prezentate, 84% apreciind informațiile ca fiind *foarte utile*. Pentru cei mai mulți dintre părinți, informațiile au adus elemente de noutate, 38% dintre aceștia precizând că *cele mai multe informații au fost noi și nu le știau înainte de curs*, iar 55% apreciază că *știau o parte dintre informații, însă au aflat și informații noi*. Acest lucru indică o nevoie ridicată de informare în rândul părinților din mediul rural, subliniind importanța programelor de educație parentală. Părinții apreciază toate temele abordate în cadrul celor trei sesiuni de „Școala Părinților”, cei mai mulți dintre părinți apreciind că vor aplica în relație cu propriul copil informațiile pe care le-au aflat în cadrul sesiunilor de educație parentală.

Un rezultat relevant este reprezentat de procentul de 88% dintre părinți care consideră că relația cu copilul lor se va îmbunătăți ca urmare a participării la cursuri. Acest lucru indică relevanța subiectelor discutate, precum și percepția că informațiile și modelele învățate în cadrul sesiunilor educaționale pot aduce schimbări reale în relația cu copilul.

Schimbările la nivelul cunoștințelor sunt apreciate și prin intermediul autoevaluării, părinții având posibilitatea ca în cadrul chestionarului să aprecieze în ce măsură consideră că informațiile deținute despre temele prezentate la „Școala Părinților” s-au modificat față de ceea ce știau anterior.

Autoevaluarea cunoștințelor dobândite

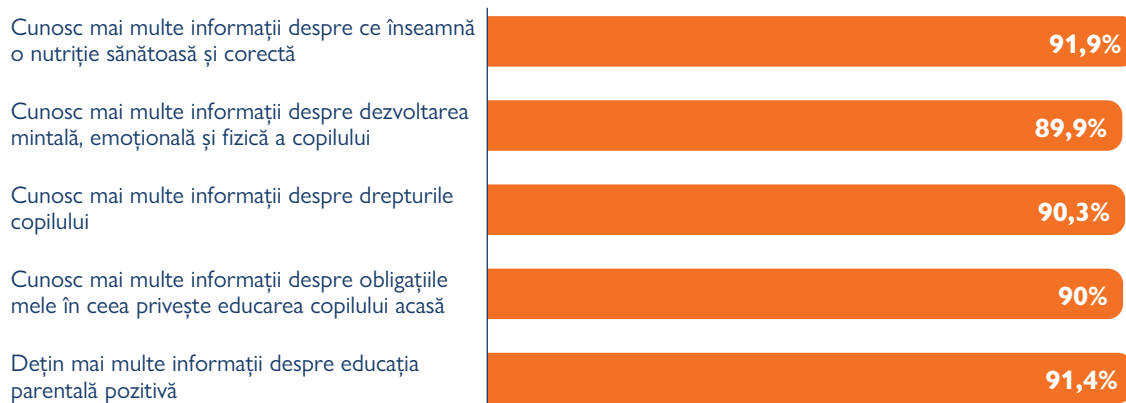


Figura 6. Autoevaluarea informațiilor dobândite

Rezultatele obținute în urma aplicării chestionarului arată un impact semnificativ al participării la programul „Școala Părinților” asupra comportamentului și relației dintre părinți și copii.

- Respectarea drepturilor copilului. Peste 93% dintre respondenți declară că, în mare sau foarte mare măsură, sunt mai conștienți și manifestă un respect crescut față de drepturile copilului lor. Această dimensiune apare ca una dintre cele mai consolidate schimbări raportate.
- Creșterea timpului petrecut împreună. Jumătate dintre părinți afirmă că, în foarte mare măsură, investesc mai mult timp în activități educaționale și de joacă cu copiii lor, iar alți aproape 40% confirmă același lucru într-o mare măsură. Doar sub 10% apreciază schimbarea drept moderată.
- Gestionarea emoțiilor și a comportamentelor dificile. Un procent de 91,9% dintre părinți declară că, în mare sau foarte mare măsură, înțeleg mai bine sentimentele negative ale copilului și reușesc să le gestioneze mai ușor, evitând reacțiile impulsive.
- Reducerea comportamentelor nedorite ale copilului. 86,7% dintre părinți au observat, în mare sau foarte mare măsură, o diminuare a comportamentelor nedorite la copil, ca urmare a aplicării metodelor educației pozitive.

Aceste rezultate evidențiază nu doar creșterea conștientizării parentale, ci și efecte concrete asupra relației părinte-copil, confirmând valoarea educației pozitive și a implicării active a părinților în dezvoltarea copiilor.

În ce măsură considerați că participarea la Școala Părinților a adus schimbări privind comportamentul și relația dumneavoastră cu copilul?

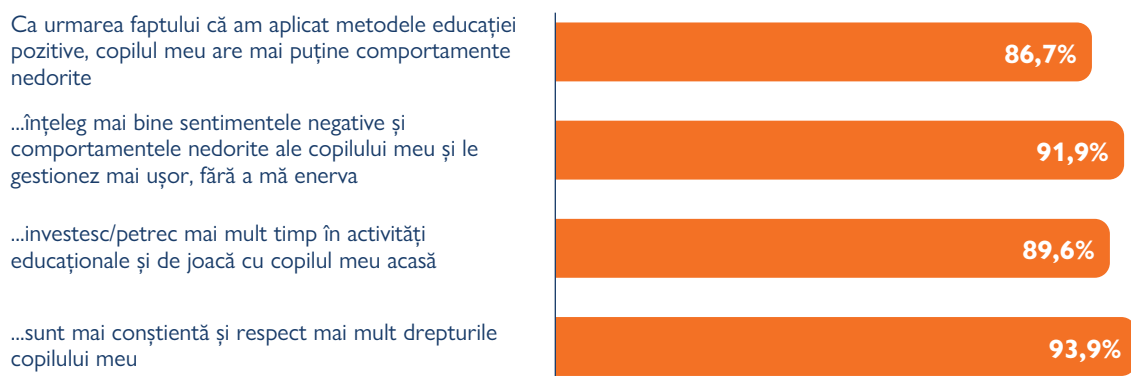


Figura 7. Autoevaluarea gradului de conștientizare

Materialele suport se bucură de o largă apreciere în rândul părinților, informațiile expuse în Ghidul Părinților fiind apreciate de majoritatea părinților ca fiind prezentate pe înțelesul tuturor (78.6%), iar 14.2% apreciază că unele informații din Ghid sunt *ușor de înțeles, iar altele sunt mai dificile*. Peste 95% dintre părinții care au răspuns la chestionar apreciază utilitatea informațiilor din Ghid.

64% dintre părinți au vizionat materialele video online din cadrul proiectului (tutorialele educaționale adresate părinților), Peste 97% dintre aceștia considerând materialele *foarte utile* (83%) sau *mai degrabă utile* (14%).

Doar 17% dintre părinți declară că au mai participat la sesiuni de educație sau consiliere parentală anterior. Pentru cei mai mulți dintre părinți principalele surse de informare sunt: Internetul (45.1%), medicul de familie sau pediatrul (42.2%), prietenii, rudele sau cunoștințele (41.6%), profesorii sau educatorii (35.7%).

Evaluarea cunoștințelor dobândite de părinții participanți

La întrebarea prin care se solicită părinților să identifice ce înseamnă abuz asupra copilului, 60.2% dintre părinți recunosc toate situațiile care constituie abuz asupra copilului, 25.1% identifică 4 sau 5 situații din 6 posibile ca opțiuni de răspuns, iar 14.7% identifică doar 2 sau 3 situații. De asemenea, 61% dintre părinți recunosc 6-7 dintre posibilele efecte ale abuzului asupra copilului.

Temele cele mai apreciate de părinți:

- Îmbunătățirea comunicării cu copilul. Mulți dintre participanți au menționat că sesiunile i-au ajutat să înțeleagă mai bine modul în care pot comunica eficient cu copiii lor, să îi asculte și să își exprime emoțiile într-un mod constructiv. „*Am înțeles cum să comunic mai bine cu el, cum să îl ascult.*” (părinte, jud. Cluj), „*Comunic mai mult cu el acum. Și înainte eram foarte apropiați, dar acum am parcă mai mult curaj.*” (părinte, jud. Dolj).
- Părinții au apreciat activităților practice prezentate, precum și schimbul de idei și experiențe între participanți. Mulți au menționat că au aplicat acasă exemplele învățate la sesiunile de educație parentală. „*Am aflat multe despre ce soluții mai găsesc și alți părinți care se află în situații similare. De exemplu, cum îi pot distra atenția de la telefon.*” (părinte, jud. Cluj)
- Gestionarea propriilor stări/emoții. La fel ca și în anii precedenți, părinții au apreciat în

mod deosebit tehnicile de control al propriilor emoții și reacții în interacțiunea cu copiii „După curs am și aplicat ce ne-a învățat domnul formator..și acum fac la fel. Când simt că mă enervez, în loc să îl plesnesc, fac altceva pe moment, până mă liniștesc și abia după, merg la el să vorbesc.” (părinte, jud. Iași); „Am învățat că o vorbă grea, îl doare și pe el, la fel ca si pe mine.” (părinte, jud. Maramureș)

- Atmosfera de învățare și cadrul interactiv. Mulți părinți au apreciat libertatea de a pune întrebări, atmosfera deschisă și oportunitatea de a împărtăși experiențe personale cu ceilalți participanți. Aceste elemente au contribuit la consolidarea sentimentului de apartenență și sprijin reciproc. „Ar fi frumos să ne întâlnim așa mai des. Vezi că și alții au probleme, la fel ca și tine. Schimbi idei și cu persoane de vârsta ta. Eu doar cu părinții sau cu socrii mă pot sfătui, nu prea am pe cineva de vîrsta mea.” (părinte, jud. Iași)
- Posibilitatea de a adresa întrebări specifice. Părinții au subliniat că sesiunile au oferit cadrul necesar pentru a discuta probleme concrete din viața de zi cu zi, obținând răspunsuri adaptate nevoilor lor.

Rolul și importanța „Școlii Părinților” din perspectiva educatorilor

Atât prin intermediul focus grupurilor, cât și a răspunsurilor la chestionarul adresat educatorilor din grădinițele care au beneficiat de „ABC Grădi” (216 respondenți), cadrele didactice aduc în atenție importanța colaborării cu părinții preșcolarilor și instruirii părinților pentru o mai mare implicare în educația copiilor. În ceea ce privește percepția educatorilor privind utilitatea implicării părinților în activități de tip „Școala Părinților”, 84.3 % dintre aceștia apreciază că participarea sesiunilor de tip „Școala Părinților” este utilă pentru o mai bună implicare a acestora în educația preșcolarilor, 85.7% apreciază că participarea determină o mai mare participare a copiilor la grădiniță, 85.7% apreciază că informațiile furnizate în cadrul sesiunilor de tip „Școala Părinților” sprijină îmbunătățirea relației părinte-copil, iar 86.2% consideră că sesiunile de tip „Școala Părinților” ar trebui să se organizeze în mod obișnuit în grădinițe/școli.

Rezultatele percepute de cadrele didactice, în urma derulării sesiunilor de educație parentală, se conturează pe următoarele dimensiuni:

- Implicarea sporită a părinților în relația cu grădinița și în educația copiilor. O parte dintre educatori remarcă faptul că programul a facilitat o apropiere mai mare între părinți și grădiniță, reușind să atragă inclusiv părinții care, anterior, participau foarte rar la activitățile grădiniței. Aceștia subliniază că, după întâlnirile din cadrul „Școlii Părinților”, părinții s-au arătat mai deschiși și mai interesați de dialog și colaborare. „Am reușit să ne aducem comunitatea mai aproape și mai ales pe acei părinți pe care îi vedeam mai rar la grădiniță. Mă bucur ca am reușit să îi aducem în egală măsură pe toți, inclusiv pe cei care veneau doar la începutul anului școlar și după nu îi mai prea vedeam.” (educator, județul Sălaj). „Am simțit după semințele de școala părinților o deschidere din partea lor. Au cerut să se întâlnească cu noi. Sunt mai deschiși la întâlniri.” (educator, județul Iași)
- Accesul la specialiști. Participarea la sesiuni a oferit părinților oportunitatea de a adresa întrebări unor specialiști și de a primi răspunsuri adaptate nevoilor lor. Unii educatori notează că părinții au manifestat un interes crescut, atât în timpul cursurilor, cât și ulterior, continuând discuțiile cu formatorii. Feedback-ul primit a fost pozitiv, mulți părinți declarând că au aflat informații noi și utile, pe care intenționează să le aplice. „Faptul că părinților li s-a explicat de către un specialist este foarte important. Am asistat și eu la curs. Au rămas după ce s-au terminat sesiunile și au discutat cu doamna formator. Au adresat și întrebări în sală, dar au rămas să și discute despre problemele care îi preocupau. Au manifestat

interes.” (educator, județul Sălaj). „Am primit un feedback foarte bun. Au spus foarte multe mămici, chiar tinere, că multe dintre informații nu le știau și le vor aplica. Sunt mai deschiși. Și eu aveam discuții cu ei, dar doamna formator a reușit să îi deschidă mai mult.” (educator, județul Botoșani)

- Caracterul interactiv al întâlnirilor. Activitățile au creat un cadru participativ și deschis, fapt apreciat în mod deosebit de părinți, unii declarând că nu mai avuseseră anterior ocazia să vorbească în public sau să își împărtășească experiențele. *„A fost important că a fost școala părinților în comunitate. Au fost atât de emoționate. Multe dintre ele nu mai vorbiseră în public.”* (educator, județul Iași)
- Consolidarea relației părinte-copil. Un alt rezultat remarcat de educatori este creșterea atenției acordate de părinți copiilor, unii dintre aceștia relatând că au observat o legătură mai strânsă între copil și familie după participarea la „Școala Părinților”. *„Am participat la școala părinților și am văzut implicarea lor. Am sesizat o legătură mai strânsă, o parte din părinți au înțeles cum să acorde mai multă atenție copiilor.”* (educator, județul Bacău)

Percepții și emoții ale părintelui legate de rolul parental

Chestionarul a conținut și o baterie de întrebări prin care am urmărit să înțelegem percepțiile și emoțiile părintelui legate de rolul parental în scopul identificării nevoilor părinților pentru sesiunile de educație parentală. Analiza răspunsurilor părinților evidențiază un nivel ridicat de satisfacție și apropiere emoțională în relația cu copiii, peste 98% declarând că se simt fericiți și împliniți în rolul parental și că mențin o relație strânsă cu aceștia. Totodată, majoritatea părinților consideră că dispun de timp suficient pentru a fi alături de copiii lor într-o zi obișnuită (78,3%), însă aproape o cincime resimt lipsa acestuia, ceea ce poate indica dificultăți în echilibrarea responsabilităților familiale și profesionale. Pe de altă parte, datele relevă existența unor tensiuni interne semnificative: peste 70% dintre părinți se declară uneori îngrijorați că nu fac suficient pentru copiii lor, iar aproape jumătate (45,2%) afirmă că se simt depășiți de responsabilitățile parentale. Nivelurile ridicate de oboseală (64,5%) și de stres resimțit zilnic (50,6%) sugerează că, deși implicarea afectivă este foarte puternică, aceasta se realizează cu un cost personal considerabil pentru părinți.

În general, cum vă simțiți în rolul de părinte?	Da	Nu	Nu știu
Mă simt mulțumit și fericit în rolul de părinte	98.4	1.3	0.3
Consider că am timp suficient să petrec cu copilul/copiii, într-o zi obișnuită	78.3	19	2.7
Mă simt apropiat de copilul meu/copiii mei	98.4	1.3	0.3
Uneori mă simt îngrijorat că nu reușesc să fac suficient pentru copilul meu/copiii mei	72.1	26.3	1.6
Uneori mă simt depășit de responsabilitățile pe care le am ca părinte	45.2	52.6	2.3
Deseori seara mă simt obosit și epuizat	64.5	32.8	2.8
Simt că nu am suficient timp să îmi îndeplinesc toate responsabilitățile	55.7	41.5	2.7
Deseori mă simt stresat și îngrijorat	50.6	45.3	4.1

Tabel 6. Percepții și emoții legate de rolul parental

Rezultatele evidențiază un impact major al programului „Școala Părinților” asupra relației dintre părinți și copii, confirmat atât prin creșterea nivelului de cunoștințe, cât și prin modificări pozitive în comportamente și atitudini parentale. Participanții declară o mai bună înțelegere a nevoilor copiilor, un respect sporit față de drepturile acestora și o implicare mai activă în activitățile educaționale și de joc. Datele susțin relevanța și necesitatea continuării și extinderii programului, în special în comunitățile vulnerabile, unde nevoia de sprijin informațional și emoțional este deosebit de ridicată.

5

Evaluarea rezultatelor cursului „Bune practici în educația parentală” pentru peste 2.900 de educatori

**„Relația dintre părinți și educatoare s-a îmbunătățit,
realizându-se o conexiune mai bună în urma discuțiilor din
cadrul întâlnirii.”**

Programul de formare „Bune practici în educația parentală”, acreditat de către Ministerul Educației ca Program Național Complementar, a reprezentat pentru cei mai mulți dintre educatori o oportunitate de familiarizare cu domeniul educației parentale, 47,26% dintre educatorii participanți la studiu declarând că nu au participat la programe de formare profesională adresate educatoarelor, în ultimii doi ani și doar 4.3% dintre cei care au declarat că au participat, au urmat formare în Educație parentală/Parteneriat familie-școală.

În ceea ce privește evaluarea programului de formare, 94,67% dintre cadrele didactice cuprinse în eșantion apreciază **importanța** subiectelor discutate în cadrul cursului precum: Adulții implicați în educația timpurie, Familia – partener în activitatea educațională, Relația părinte-copil și Drepturile copilului, iar 93% apreciază **utilitatea practică** a informațiilor furnizate pentru a comunica și colabora cu părinții, evidențiindu-se impactul pozitiv al programului de formare și relevanța conținutului prezentat pentru cadrele didactice participante. Alături de importanța temelor și utilitatea practică a informațiilor, educatorii au apreciat **calitatea informațiilor** prezentate în cadrul sesiunilor de formare (96,60%), **eficiența metodelor și modulul de predare utilizate de către formator** (96,33%) și **prestația formatorului pe parcursul sesiunilor** (98,4%).

Cu privire la disponibilitatea declarată de aplicare a informațiilor învățate la curs, educatorii apreciază:

Aplicarea informațiilor legate de:



Figura 9. Disponibilitatea declarată de aplicare a informațiilor

Un impact pozitiv al cursului asupra interacțiunii și colaborării dintre cadre didactice și părinți este reflectat de faptul că 93,71% (comparativ cu 91.8% în anul 2024) dintre respondenți consideră că relația cu părinții va fi îmbunătățită în urma participării la programul de formare. Percepția pozitivă asupra cursului de „Bune practici în educația parentală” sugerează că atât informațiile, cât și competențele dobândite sunt considerate extrem de utile și aplicabile în practică.

Majoritatea cadrelor didactice percepe ca programul de formare i-a ajutat în mod pozitiv să integreze informații relevante și actuale din educație, sănătate și protecția copilului, să comunice mai bine și să îmbunătățească și consolideze relația cu părinții, în beneficiul preșcolarilor. *„Am început cursul. Cel mai frumos curs la care am participat, pliat pe activitățile noastre, vroiam să nu se mai termine. Cele mai multe cursuri sunt pentru profesori și noi ne adaptăm și este greu. Am învățat multe, și cum să fim atenți la copii, și ce se ascunde în spatele unei emoții, cu ce vine de acasă.”* (educator, jud. Alba) *„Am constatat cu uimire câte detalii sunt în comportamentul copilului care pot fi atribuite unor probleme. Mi se păreau tantrumuri, stări trecătoare. A fost ca un bec aprins. Să fiu mai atentă la datele de comportament pe care înainte le consideram firești”*. (educator, jud . Bacău)

Programul de formare a contribuit semnificativ la dobândirea competențelor de organizare a Școlii părinților de către educatori, 98,13% considerând că în urma desfășurării cursului au obținut aceste competențe *„în foarte mare măsură”* sau *„în mare măsură”*. Printre competențele urmărite a fi dobândite în urma programului de formare pentru educatori se numără: comunicarea și relaționarea cu familia ca partener în activitatea educațională, consilierea părinților pentru soluționarea unor probleme școlare sau emoționale ale copiilor, identificarea și gestionarea situațiilor de risc în mediul școlar și aplicarea procedurilor de securitate și protecție a copilului, nondiscriminare, inovare și interactivitate în actul educațional. Totodată, 84,71% dintre educatori consideră că părinții vor avea deschiderea de a participa la „Școala Părinților” în foarte mare măsură sau în mare măsură (comparativ cu 86.9% în anul 2024), fiind totodată identificată necesară continuarea încurajării implicării părinților în educația preșcolarilor. *„Părinții folosesc foarte des nu am timp, nu am timp de educație. Părinții nu mai dedică timp copiilor. Părinții sunt foarte nervoși, nu mai au răbdare. Nu le cumpără jocuri educative.”* (educator, jud. Caraș Severin); *„Recunosc că nu se mai joacă, nu mai citesc. Acceptă realitatea, dar nu schimbă, le dau telefonul. Mulți copii care nu au parte de afecțiune. Îi chemăm la activități împreună. Copilul îl învață pe părinte. Teama de a se juca. Nu ne coborâm la nivelul copilului, nu îl vom putea ridica pe el.”* (educator, jud. Arad)

Sub îndrumarea specialiștilor „Start în educație”, ca urmare a participării la programul de formare, educatorii au avut oportunitatea de a aplica practic cunoștințele și competențele dobândite în comunitățile unde își desfășoară activitatea. Mare parte au optat să organizeze un număr de trei sesiuni de educație parentală cu părinții preșcolarilor, peste 5.900 de părinți fiind cuprinși deja în activități de educație parentală derulate de educatorii formați.

Aceste rezultate sugerează deopotrivă necesitatea întăririi rolului familiei drept partener activ în activitatea educațională, a relației familie-grădiniță și arată că există un potențial major de a practica educația parentală chiar și în comunitățile foarte vulnerabile.

Referitor la aspectele pe care cadrele didactice le-au apreciat la programul de formare „Bune practici în educația parentală”, răspunsurile la întrebarea deschisă ne arată că cei mai mulți apreciază prestația formatorului, calitatea informațiilor. De asemenea, un număr relevant de răspunsuri exprimă apreciere generală față de curs, interactivitatea, metodele de predare ale cursului, structura cursului, exemplele practice și aplicabilitatea informației. Aceste informații sunt confirmate și de mare parte dintre participanții la focus-grupuri care au apreciat gradul ridicat de complexitate al cursului, aplicabilitatea acestuia, noutatea informației. *„Cursul a fost intens, lucrez de 25 de ani și nu am făcut un curs așa de greu; am dobândit informații și abilități care ne ajută în activitatea zilnică și în activitatea cu părinții. Am învățat inclusiv cum să lucrăm în Canva. Au fost foarte bine primite aceste informații; putem pregăti multe materiale pentru copii; de asemenea, am învățat cum să ne atragem părinții”.* (educator, jud. Arad)

Rezultate privind multiplicarea programului „Școala Părinților” de către educatorii participanți la programul de formare

Ca și în anul anterior, un aspect relevant privind utilitatea „Școlii Părinților” organizată de către educatori a fost evidențiat comunitățile unde nivelul de conștientizare al părinților privind importanța implicării în educația timpurie este mai scăzut. *„Explicăm părinților. Sunt comportamente care vin cu violența, limbaj nepotrivit. Părinților li se pare că grădinița este joacă. Nu se lucrează pe partea emoțională a copiilor.”* *“Da, am făcut modul parental. Ce fel de părinte sunt. Le-am dat tema să-și analizeze. Puțin din toate. Sunt interesați, dar atunci când le cerem feedback nu răspund. Privesc reticent. Nu toți. În general vin, ascultă, sunt de acord, dar nu oferă feedback.”* (educator, jud. Bacău). O parte dintre educatori constată o conștientizare a părinților cu privire la nivelul scăzut al acestora de implicare în educația copiilor. *„Am urmărit și acele filmulețe. Interesante tutorialele. Ce au spus parintii? Capul jos și mâinile încrucișate.”* (educator, jud. Caraș Severin).

În cadrul sesiunilor s-a observat, în majoritatea situațiilor interes, entuziasm, curiozitate și deschidere din partea părinților, precum și o participare activă. *„Atâta le-a plăcut. Activitățile le-am făcut după ora 18, toți părinții au fost prezenți, avem 18 copii. Și încântați au fost.”* (educator, jud. Arad), mediul creat de educatori fiind unul prietenos și deschis, în care părinții să se simtă în siguranță pentru a expune atât provocările în relația cu cei mici, cât și soluții și exemple de bune practici.

Mare parte a educatorilor apreciază structura sesiunilor propuse pentru „Școala Părinților”, precum și utilitatea materialelor care conțin informații relevante și practice, pe care părinții le-au putut aplica imediat în viața de zi cu zi, apreciind că sesiunile au facilitat comunicarea între părinți și copii, contribuit la consolidarea relațiilor în cadrul grupului de părinți și a sentimentului de solidaritate și apartenență, la consolidarea și unitatea parteneriatului grădiniță – familie. *„Relația dintre părinți și educatoare s-a îmbunătățit, realizându-se o conexiune mai bună în urma discuțiilor din cadrul întâlnirii.”* (raport activitate educator jud. Covasna)

O parte dintre educatori consideră că participarea părinților la cele trei sesiuni arată interesul și dorința părinților de a împărtăși idei și de a acumula cunoștințe noi, părinții apreciind ca fiind benefică

cunoașterea metodelor de gestionare a unor situații problematice întâmpinate în educarea copilul, metodele de sprijin emoțional oferite copiilor acasă, profilul și nevoile copilului la vârsta preșcolară, stil parental, precum și dezvoltarea abilităților de comunicare părinte-copil, comunicarea și colaborarea eficientă între părinți și grădiniță. *„Întrebările și curiozitatea zilnică după întâlnirile noastre mă pot duce cu gândul că sunt într-o continuă cercetare și dezvoltare parentală și doresc să aflu cât mai multe informații pentru a-și îndruma copii spre o educație de calitate.”* (raport activitate educator Bacau).

Printre **rezultatele observate de cadrele didactice la nivel profesional sau personal** în urma organizării sesiunilor de tip „Școala Părinților” parte dintre aceștia au apreciat că sesiunile dezvoltă abilități de construire a unei relații de încredere cu familia, de implicare activă a părinților în procesul educativ, abilități de înțelegere a comportamentelor copiilor, acestea contribuind la îmbunătățirea relației gradiniță-părinți și succesul educațional al copiilor. *„Ne ajută pe noi cadrele didactice cum să relaționăm cu părinții, cum să dezvoltăm relația părinte – copil”.* (raport activitate educator Iași).

În ceea ce privește **rezultate observate de către educatori la nivelul comportamentului părinților** în urma organizării sesiunilor de tip „Școala Părinților”, parte dintre cadrele didactice apreciază implicarea crescută a părinților în educația copiilor, îmbunătățirea comunicării și a colaborării între părinți, disponibilitate crescută de a colabora cu grădinița. *„Ne-am simțit bine în cadrul grădiniței alături de cadre didactice, am învățat lucruri și reguli noi, am reușit să ne destănuim, să înțelegem unde greșim și unde nu, am legat prietenii, am înțeles cât de importantă este grădinița și nu numai! În calitate de părinți ne-am dori ca aceste activități să fie mai dese.”* (raport de activitate educator Galați).

Interesul părinților, dorința și disponibilitatea educatorilor de a organiza sesiuni de tip „Școala Părinților” pe viitor sunt factori importanți pentru succesul activităților realizate.

6

Evaluarea rezultatelor privind „Rețeaua educatorilor”

„Părinții au fost foarte încântați de ghidurile primite, atât cel de parenting, cât și de cel cu jocuri, iar copiii au arătat emoție pozitivă, mândrie că participă alături de cei de acasă la activități în grădiniță.”

„Rețeaua educatorilor” reprezintă un hub educațional pentru informare și dezvoltare profesională, acces și schimb de resurse, colaborare între cadre didactice, cu scopul de a sprijini interacțiunea și colaborarea dintre cadrele didactice și părinți, facilitând o mai bună înțelegere și cooperare. În cadrul Rețelei educatorilor au fost organizate 6 webinarii cu 200 de educatori (absolvenți ai Cursului de „Bune practici în educația parentală”) pentru a le oferi informații și materiale practice legate de derularea de: ateliere de educație parentală „Școala Părinților”, ateliere de lectură, activități creative cu părinții.

Din punct de vedere demografic, cadrele didactice participante în Rețea care au răspuns la studiu provin din 30 de județe și municipiul București, indicând o implicare la nivel național a educatorilor în cadrul Rețelei, cu o acoperire națională de 73.17%. Dintre aceștia 43.56% declară că activează într-o grădiniță din mediul rural, iar 56.43% activează într-o grădiniță din mediul urban.

Printre motivele principale care au determinat cadrele didactice să se înscrie pentru a participa în „Rețeaua educatorilor”, cea mai mare parte a educatorilor menționează: dorința de perfecționare pentru îmbunătățirea calității educației timpurii, interesul pentru educație și oportunitatea de colaborare în cadrul unei comunități dedicate educației timpurii, accesul la noi resurse educative, dorința de întărire a relației cu părinții și copiii, dorința de a produce schimbare în bine pentru copii, părinți, comunitate. Totodată, aceștia precizează experiența pozitivă în participarea anterioară la cursul de „Bune practici în educația parentală” din cadrul proiectului „Start în educație”.

Dintre cadrele didactice participante la studiu 96,9% se declară în *totalitate mulțumiți* de sprijinul și informațiile primite de la experții proiectului pe parcursul derulării activităților.

În ceea ce privește calitatea informațiilor prezentate în cadrul webinarilor și a materialelor suport, 95% dintre cadrele didactice cuprinse în eșantion se declară în *totalitate mulțumiți* de calitatea informațiilor prezentate în cadrul webinarilor și 96% se declară în *totalitate mulțumiți* de materialele suport, evidențiindu-se relevanța conținutului prezentat pentru cadrele didactice participante în cadrul Rețelei, prin tematica abordată (educație parentală „Școala Părinților”, atelier de lectură, atelier creativ), precum și utilitatea materialelor de sprijin (prezentări tematice, 9 cărți din seria Poveștile lui Mog, 4 cărți pe tema bullyingului, 10 cărți din seria Poveștile lui Franklin, argilă modelaj și instrumente modelaj).

Dintre educatorii respondenți 44% declară că nu a fost *deloc dificil* să mobilizeze părinții să participe la cele 3 ateliere, respectiv: ateliere de educație parentală „Școala Părinților”, atelier de lectură,

atelier creativ. Totodată, un procent de 37% apreciază că a fost *destul de dificil și foarte dificil*, ceea ce relevă necesitatea continuării promovării rolului părinților în educația timpurie și al parteneriatului grădiniță-familie.

În ceea ce privește principalele motive ale refuzului de participare din partea părinților la ateliere de educație parentală, educatorii care au întâmpinat dificultăți în mobilizarea participării părinților apreciază: 37% lipsa timpului părinților, 15% conștientizarea scăzută privind importanța implicării în educația copilului, 11% perioada aleasă pentru desfășurarea sesiunilor-atelierelor, 8% părinți plecați la lucru în oraș, 7% lipsa de educație a părintelui, 4% părinți plecați la lucru în străinătate.

Utilitatea materialelor suport pentru activități:	Foarte utile %	Utile %	Așa și așa	Nu a fost cazul (încă nu am organizat activități %
Educație parentală	94	3	0	3
Atelier lectură	96	1	0	3
Atelier creativ	91	4	2	3

Tabel 7. Aprecieri privind utilitatea materialelor suport pentru activități

Dintre cadrele didactice participante, ca urmare a implicării în „Rețeaua educatorilor”, 95% au organizat *parțial* sau *în totalitate* ateliere de educație parentală, 93% ateliere de lectură, 90% ateliere creative. În ceea ce privește interesul părinților pe parcursul activităților, 87% dintre cadrele didactice participante au perceput părinții ca fiind *foarte interesați* și *interesați* pe parcursul atelierelor de educație parentală, 89% interesați pe parcursul atelierelor de lectură și 91% pe parcursul atelierelor creative.

Schimbări în atitudinea și comportamentul părinților și preșcolarilor observate de către educatori ca urmare a participării la activitățile propuse și realizate prin Rețea.

Cea mai mare parte a cadrelor didactice participante la studiu apreciază următoarele schimbări privind atitudinea și comportamentul părinților:

- un grad mai mare de implicare în relația cu copilul și atenție crescută la nevoile educative ale copiilor,
- interes crescut față de activitățile din cadrul grădiniței și îmbunătățirea colaborării grădiniță-părinți,
- creșterea interesului pentru lectură,
- grad mai mare de conștientizare a rolului grădiniței și al educației timpurii,
- îmbunătățirea comunicării și consolidarea relației educator-părinte.

„Organizarea atelierelor a avut un impact vizibil asupra părinților. Am observat o mai mare deschidere către colaborare și implicare activă în viața educațională a copiilor. Părinții au devenit mai receptivi la sugestiile cadrelor didactice, mai interesați de metodele de lucru și mai conștienți de importanța educației timpurii. Mulți dintre ei au început să valorizeze mai mult jocul educativ, exprimarea emoțională a copilului și rolul lor ca parteneri în formarea acestuia. De asemenea, dialogul dintre grădiniță și familie s-a îmbunătățit considerabil, iar relațiile au devenit mai calde și bazate pe încredere.” (răspuns educator, județul Dolj)

În ceea ce privește schimbările privind atitudinea și comportamentul preșcolarilor, unele cadre didactice subliniază: implicare mai activă în activitățile de grup, o mai mare disponibilitate de a se exprima și coopera cu colegii și adulții, prezența sentimentului de valorizare și validare, interes crescut pentru lectură, încredere în sine crescută, o mai bună exprimare a emoțiilor, schimbări în alimentația copiilor. „În cazul copiilor, am remarcat o creștere a încrederii în sine, o mai bună exprimare a emoțiilor și o participare mai activă în activitățile de grup. Atelierul ca metodă de lucru i-a stimulat creativ, i-a făcut să se simtă valorizați și înțeleși. Copiii au devenit mai curioși, mai cooperanți și mai deschiși în relația cu colegii și adulții. În plus, implicarea părinților în ateliere i-a făcut pe cei mici să simtă o continuitate între mediul de acasă și cel de la grădiniță, ceea ce le-a oferit siguranță emoțională și echilibru.” (răspuns educator, județul Bacău)

Rezultate pe termen mediu și lung

Analiza transversală asupra rezultatelor obținute în urma intervențiilor derulate în al treilea an de implementare a proiectului „Start în educație” a fost completată printr-o cercetare calitativă desfășurată în patru comunități participante încă din primii doi ani. Datele, colectate prin interviuri individuale și de grup cu părinți, educatori și învățători oferă o imagine longitudinală asupra modului în care efectele componentelor proiectului derulate în primii doi ani de implementare – „Școala Părinților” și „Ghiozdănel cu viitor” – se mențin pe termen mediu și lung.

Accesul la resurse educaționale

Utilizarea ghiozdănelului în tranziția către școală

O parte dintre educatori și învățători confirmă faptul că materialele oferite prin „Ghiozdănel cu viitor” sunt utilizate și în clasa pregătitoare, devenind un sprijin real în tranziția copilului către școală (ghiozdănelul, caietele speciale, socotitoarea). O parte dintre părinți subliniază că aceste resurse au contribuit nu doar la reducerea cheltuielilor asociate pregătirii pentru școală, ci și la menținerea motivației copiilor. Faptul că materialele au fost primite la grădiniță, și mai mult, toți copiii din grupă au primit aceleași materiale, au motivat copiii în a le folosi. Durabilitatea, dimensiunea și calitatea ghiozdănelului este apreciată ca fiind potrivită, inclusiv pentru primii ani de școlaritate.

Durabilitatea materialelor și integrarea în rutina copilului

În multe situații, produsele din ghiozdănel au fost utilizate pe termen lung în activitățile educaționale desfășurate acasă. Părinții au remarcat nu doar rezistența materialelor, ci și faptul că acestea au stimulat la copii un comportament de responsabilitate: unii preșcolari au dezvoltat o rutină de îngrijire și de păstrare atentă a obiectelor, semn al valorii percepute. În unele situații, copiii au adus materialele la școală pentru a le împărtăși colegilor și cadrelor didactice – de exemplu, puzzle-ul cu harta României a fost afișat în sala de clasă într-una dintre comunități, la grupa pregătitoare.

Persistența schimbărilor generate de „Școala Părinților”

Toți părinții intervievați își amintesc experiența participării la sesiunile de educație parentală și o evaluează pozitiv, evidențiind mai ales caracterul interactiv și sentimentul de apartenență la o comunitate de sprijin. Aceștia menționează că programul le-a oferit un cadru sigur pentru exprimare și învățare alături de alți părinți aflați în situații similare.

Chiar și la un an sau mai mult de la participare, mulți părinți declară că aplică în continuare tehnici învățate la cursuri, precum:

- strategii de gestionare a furiei și autocontrolului emoțional,

- metode de comunicare eficientă cu copilul, inclusiv în situația unor comportamente nedorite,
- activități educative și de joc adaptate vârstei copilului.

Aceste elemente arată internalizarea principiilor educației parentale pozitive și capacitatea programului de a produce schimbări sustenabile în practicile parentale.

Rolul educatorului

Atât interviurile cu părinții, cât și cu cadrele didactice confirmă că implicarea constantă a educatorilor a reprezentat un factor esențial pentru menținerea relației cu familia și stimularea implicării parentale. Comunicarea periodică despre progresul copiilor a permis în unele cazuri identificarea la timp a întârzierilor în dezvoltare, chiar dacă accesul la servicii specializate rămâne limitat în mediul rural.

Formarea prin cursul „*Bune practici în educația parentală*” a oferit educatorilor instrumente concrete pentru lucrul cu părinții. Mulți afirmă că, deși nu au reluat formal sesiunile de educație parentală, au integrat anual temele din ghid în ședințele cu părinții, adaptând structura discuțiilor la nevoile familiilor.

De asemenea, relația educator–învățător sprijină o tranziție mai fluidă către școală, prin activități comune și schimb de informații privind progresul copiilor.

Studiile de caz confirmă faptul că intervențiile proiectului „Start în educație” produc efecte durabile, vizibile nu doar la nivel individual, ci și comunitar. O parte din resursele educaționale rămân utilizate și după trecerea copiilor în ciclul primar, o mare parte dintre părinți declară că aplică în continuare principiile educației parentale pozitive, iar cadrele didactice au dobândit practici sustenabile de colaborare cu familiile. Totodată, analiza evidențiază că nevoile de sprijin educațional și emoțional rămân acute în comunitățile vulnerabile, ceea ce justifică extinderea și consolidarea intervențiilor.



Concluzii și recomandări

1. Datele analizate subliniază necesitatea continuării și extinderii proiectului „Start în educație”. Persistența vulnerabilităților în rândul familiilor cu copii din comunitățile defavorizate, slaba dotare a grădinițelor și accesul limitat la resurse educaționale adecvate indică o nevoie crescută de sprijin a accesului la resurse educaționale. În contextul veniturilor scăzute și în anumite situații, al lipsei de cunoștințe privind materialele adecvate dezvoltării copiilor, continuitatea procesului de învățare acasă este adesea fragilă. Această lipsă afectează în mod direct progresul educațional al copiilor și accentuează decalajele între comunitățile vulnerabile și cele avantajate. Participanții din comunități evidențiază nevoia de resurse educaționale, atât la nivelul grădinițelor, cât și în mediul familial.
2. Totodată, datele arată că părinții din mediul rural resimt o presiune ridicată și o nevoie de informare și sprijin specializat, ceea ce subliniază importanța continuării și derulării consecvente a programelor de educație parentală. Un aspect recurent menționat de părinți și educatori este dificultatea stabilirii unor rutine zilnice, în special în contextul expunerii timpurii a copiilor la dispozitive digitale. Accesul la mediul online de la vârste fragede este perceput ca un factor de risc pentru dezvoltarea socio-emoțională, ceea ce subliniază importanța continuării programelor de educație parentală și a dezvoltării acestora, prin intermediul atelierelor creative care aduc împreună părinții și copii în mediul educațional, oferind alternative sănătoase de petrecere a unui timp de calitate părinte-copil și stabilind bazele unor rutine ce pot fi continuate acasă.
3. Utilizarea constantă a materialelor din kitul „ABC Grădi” în cadrul activităților didactice inovative a contribuit la progrese vizibile în dezvoltarea motrică, cognitivă, socio-emoțională și lingvistică a copiilor. Activitățile de motricitate, realizate prin intermediul acestor materiale, s-au dovedit esențiale pentru stimularea participării active și pentru susținerea unei dezvoltări armonioase a preșcolarilor. Compararea exploratorie cu grupurile de control confirmă efectele benefice ale kitului, subliniind necesitatea includerii sistematice a acestor materiale și activități în practica educațională din grădinițe.
4. Pentru asigurarea sustenabilității modelului de intervenție este necesară consolidarea nivelului de conștientizare la nivel comunitar și instituțional, inclusiv în rândul autorităților locale, cu privire la importanța educației timpurii. Deopotrivă, se impune crearea unor contexte și mecanisme de colaborare profesională prin care cadrele didactice din întreaga țară să își poată împărtăși experiențele și să își ofere sprijin reciproc.